

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗА 2019. ГОДИНУ

САДРЖАЈ

1	УВОД	2
1.1	ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗАВОДА ЗА ПРОУЧАВАЊЕ КУЛТУРНОГ РАЗВИТКА ЗА 2019. ГОДИНУ (САЖЕТАК).....	2
2	Е-КУЛТУРА	7
3	КУЛТУРНЕ ПОЛИТИКЕ У ЦИЉУ ДУГОРОЧНОГ ПЛАНИРАЊА КУЛТУРНОГ РАЗВОЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	11
4	КУЛТУРНА ПАРТИЦИПАЦИЈА ГРАЂАНА СРБИЈЕ	13
5	КУЛТУРНА ПАРТИЦИПАЦИЈА И КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ	15
6	УЛОГА РЕГИОНАЛНИХ РАЗВОЈНИХ АГЕНЦИЈА У РАЗВОЈУ КУЛТУРЕ У СРБИЈИ	18
7	НОВЕ СТАЛНЕ ПОСТАВКЕ МУЗЕЈА У СРБИЈИ (2019/2020) – ДРУГИ ДЕО	20
8	МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ ЗАВОДА ЗА ПРОУЧАВАЊЕ КУЛТУРНОГ РАЗВИТКА	22
9	ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ	28
9.1	ЧАСОПИС КУЛТУРА.....	28
9.2	ПРЕЗЕНТАЦИЈА ИСТРАЖИВАЊА И РАЗГОВОРИ О ОЧУВАЊУ И УНАПРЕЂЕЊУ НЕМАТЕРИЈАЛНЕ КУЛТУРНЕ И ГАСТРОНОМСКЕ БАШТИНЕ	33
10	ЕЛЕКТРОНСКО ИЗДАВАШТВО	34
10.1	НАЦИОНАЛНИ ПОРТАЛ ЗА КУЛТУРУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – ВРЕМЕНСКА ЛИНИЈА КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И СРБА ВАН МАТИЦЕ	34
11	ПРОГРАМИ	36
11.1	Трибине, промоције и изложбе	36
11.2	Награда Новица Тадић	39
11.3	Београдски контрапункт	40
11.4	Библиотека Завода за проучавање културног развоја	44
12	PRESS ИЗВЕШТАЈ 2019	45

1 УВОД

1.1 Извештај о раду Завода за проучавање културног развитка за 2019. годину (сажетак)

Завод за проучавање културног развитка је у 2019. години, између осталих, обављао следеће активности:

У оквиру пројекта **е-Култура**, базе података о установама и удружењима у култури Србије, 2019. године реализоване су континуиране активности ажурирања података, као и активности развоја система и у методолошком и у технолошком смислу, од којих посебно издвајамо реструктурисање података за потребе редовних годишњих извештаја (музеји и биоскопи) и комплетан редизајн сајта и унапређење структуре података на сајту пројекта е-Култура.

У сарадњи са Народним музејом у Београду, 4. марта 2019. године организован је **семинар** за представнике музеја, на ком је представљен информациони система е-Култура са посебним акцентом на најављеним методолошким и процедуралним променама у складу са европским стандардима. Такође, на редовном састанку групе **ЕГМУС**, чији је Завод члан од 2017. године, у Букурешту, 22-24. октобра представници Завода су презентовали статистичке податке о музејима у Србији.

Посебна група активности односи се на подпројекте започете током 2018. године за потребе Владе и Министарства културе и информисања Републике Србије, у којима подаци из е-Културе представљају основни извор, при чему се нарочито има у виду **подршка праћењу реализације Акционог плана Владе Републике Србије** у делу који се односи на праћење посећености одабраних установа (музеја, археолошких локалитета и дечјих позоришта) на месечном нивоу, анкетно истраживање на узорку основних школа у циљу евалуације ефеката предузетих мера за унапређење међуресорне сарадње култура–образовање (што је такође предвиђено Акционим планом Владе), припрема и дисеминација података за потребе Портала културе у сарадњи са Републичким геодетским заводом и анкетно истраживање у циљу анализе постојећег стања установа културе у области позоришта у Републици Србији. У оквиру ове активности у сарадњи са Министарством културе и информисања у Заводу су одржана три округла стола посвећена изради Нацрта закона о позориштима, на којима су учествовали, поред представника Министарства, директори/управници позоришта у Србији и представници независне сцене. У сарадњи са Министарством културе и информисања, организована је и серија округлих столова посвећена процедури и критеријумима додељивања Националног признања у култури.

Запослени у Заводу су пружали стручну подршку Министарству културе и информисања у изради **Стратегије развоја културе** Републике Србије од 2020. до 2029. године, са пратећим акционим планом.

Урађен је комплетан **редизајн званичне интернет презентације** Завода, чиме је унапређена дигитална комуникација са корисницима и значајно побољшано промовисање активности Завода.

Током 2019. године Завод за проучавање културног развоја је, у сарадњи са Министарством културе и информисања, радио на изради **Временске линије културе Републике Србије и Срба ван матице**, чији је циљ да на интернету на једном месту представи најважније личности, догађаје и објекте важне за културу наше земље и народа. Циљ Временске линије је да домаћим и страним корисницима представи континуитет, ширину и домете српске културе и културе Републике Србије, као и да подстакне њихово даље проучавање и дијалог о њима. Пројекат је трајног и интерактивног карактера и предвиђено је редовно ажурирање постојећих и додавање нових елемената, у чему сви заинтересовани могу да дају свој допринос. До сада је израђено више од 1600 одредница које су илустроване одговарајућим фотографским и аудиовизуелним материјалима, од којих је већи део преведен на енглески језик, а у плану је наставак на изради одредница као и превод на енглески и друге светске језике. Временска линија је представљена у прес сали Министарства културе и информисања, као и на Другом дневнику РТС, Политици, Радио-телевизији Републике Српске и другим медијима.

Поводом обележавања јубилеја 30 година од свог оснивања, Институт за позориште, филм, радио и телевизију Факултета драмских уметности Универзитета уметности у Београду доделио је Заводу за проучавање културног развоја **захвалницу за успешну сарадњу** и изузетан допринос раду Института.

Завод за проучавање културног развоја је узео учешће у међународном пројекту **„Упознај своје суседе у трећем добу!“ (Discovering European Neighbors in the Third Age – DENTA)**, чији је носилац Институт за образовање и даљинско образовање одраслих из Улма (Немачка), а партнери на реализацији су установе и организације из Немачке, Бугарске, Румуније, Италије и Француске. Циљ пројекта, подржаног кроз европски програм Ерасмус +, јесте да обезбеди интергенерацијско разумевање у партнерским земљама кроз обуку особа млађих од 60 година да реализују документовање живота старијих суграђана. На првом састанку, одржаном 14-17. новембра 2019. у Софији (Бугарска), у циљу разраде задатака и методологије рада на пројекту, учествовали су и представници Завода.

Завод за проучавање културног развоја је 2019. године реализовао пројекат двојезичне луксузно опремљене и богато илустроване монографије **„Француска и Србија: Векови**

пријатељства“, аутора Алексиса Труда, професора универзитета Версај и једног од водећих стручњака за француско-српске односе. Књига представља пресек историјских веза између две земље, а посебна пажња је посвећена личностима и културном наслеђу значајним за везе ових држава и народа. Ова књига допринеће бољем упознавању грађана Француске и Србије са историјатом и значајем међусобних културних односа.

Истраживање **Културна партиципација грађана Србије**, треће у низу истраживања Завода за проучавање културног развоја у овој области током последње деценије, 2019. године реализовано је на репрезентативном случајном узорку на националном нивоу. Предмет истраживања био је учешће грађана у културним активностима у свакодневном животу, а резултати истраживања могу послужити доносиоцима одлука у области културе као емпиријска основа за креирање и ревидирање политика и конкретних мера.

У сарадњи са градом Сомбором, истраживачи Завода су узели значајног учешћа у изради **Стратегије развоја културе Града Сомбора (2020-2025)**, почев од предлога критеријума и задатака за чланове Радне групе за израду Стратегије, преко предлога упитника и реализације анкетног истраживања, до предлога циљева развоја културе Града, мера и активности и израде предлога стратешког документа у складу са Законом о планском систему.

Током 2019. године настављене су редовне активности Завода као Националне контакт тачке за **Унеско** Конвенцију из 2005. године, посебно у вези са 10. позивом Унеска за аплицирање за средства Међународног фонда за културну разноликост, који представља један од кључних инструмената Конвенције 2005. Представници Завода присуствовали су Седмом редовном заседању Конференције чланица, као врховног пленарног органа управљања и доношења одлука Конвенције 2005, које је одржано од 5. до 7. јуна 2019. године, у седишту Унеска у Паризу. На конференцији Србија је једногласно изабрана за потпредседавајућег овог заседања.

У мају 2019. године у Солуну одржан је **Сусрет министара културе и представника установа културе земаља Југоисточне Европе**, чији домаћин је била министарка културе и спорта Републике Грчке Мирсини Зорба. Републику Србију су на сусрету представљали др Дејан Масликовић, помоћник министра културе и информисања Републике Србије, у име министра културе и информисања Владана Вукосављевића, Бојан Суђић, уметнички директор Београдских музичких свечаности и др Вук Вукићевић, директор Завода за проучавање културног развоја.

На позив Савета Европе и Федералне канцеларије Републике Аустрије, 14. и 15. октобра у Бечу представници Завода за проучавање културног развоја присуствовали су међународном скупу **„Културне руте у Дунавском и Јадранско - јонском региону: подстицање регионалне сарадње развојем културних рута Савета Европе“**. Тема скупа била је

заједнички програм Савета Европе и Европске Уније који подржава развијање нових културних рута у Дунавском и Јадранско-јонском региону.

На трећем „**Београдском контрапункту**“, међународној конференцији коју је покренуло Министарство културе и информисања и реализовао Завод за проучавање културног развика, са циљем да окупи уметнике и мислиоце из различитих делова света, који својим радом значајно доприносе разумевању ситуације у којој се човек налази у данашњем времену, одржаном 17. и 18. јуна, централни догађај био је округли сто на тему „Уметност у временима кризе и ратова: поглед из данашњице“. На конференцији су учествовали Хабиб Ахмадзаде (Иран), Џанг Ђиђијанг (Кина), Герман Садулајев (Русија), Слободан Деспот (Швајцарска) и Мухарем Баздуљ (Србија), а уводничари и модератори разговора били су Емир Кустурица и Владан Вукосављевић, министар културе и информисања Републике Србије. Конференција је изазвала велико инетресовање медија, у дневном листу „Политика“ објављен је подлистак са транскриптом скупа. Објављена је и вишејезична публикација посвећена овом догађају.

У јануару 2019. године по други пут је расписан **књижевни конкурс за младе песнике „Новица Тадић“**, на иницијативу Министарства културе и информисања Републике Србије и у реализацији Завода за проучавање културног развика. На конкурс је пристигло више од тридесет рукописа, а комисија у саставу Јана Алексић, Миломир Гавриловић, Марко Аврамовић, Никола Маринковић и Драган Хамовић, наградила је три рукописа: „Песма галиота“ Бранислава Живановића, „Сабрани страхови“ Јелене Блануше и „Municipium S“ Спасоја Јоксимовића. Награде у виду плакете и дипломе добитницима је свечано уручио министар културе и информисања Владан Вукосављевић, а књиге су објављене у другом колу едиције „Присуства“ у издању Завода за проучавање културног развика. Књиге су представљене на промоцијама у Заводу и Студентском културном центру.

Пројекат „**Културна партиципација и културно наслеђе**“ за циљ има да мапира и истражи моделе рада са децом и младима у оквиру програма установа и организација у култури. Резултати теренског истраживања смештају се у развојну базу података „Култура и друге дечје игре“. У 2019. години истраживачки акценат је стављен на драмско стваралаштво деце и младих у окриљу аматерских позоришта, поливалентних центара за културу и школа глуме нарочито у мањим градовима и општинама у Србији. С обзиром на релативну заокруженост две групе актера који охрабрују активну културну партиципацију деце и младих, као и бројност и разноврсност грађе прикупљене откако је пројекат „Културна партиципација и културно наслеђе“ 2015. године почео, 2019. година јесте и завршна за његову прву фазу. У том смислу, рекапитулација је дата у посебној електронској студији која ће се током фебруара 2020. године наћи на сајту Завода.

Истраживање „Улога регионалних развојних агенција у културном развоју у Србији“ настојало је да истражи улогу регионалних развојних агенција у коришћењу домаћих и међународних фондова у корист и за потребе културе, као и потенцијал агенција да подрже транзицију јавног сектора у култури. Циљ истраживања био је да прикупи основне информације о акредитованим регионалним развојним агенцијама и да у оквиру њихових активности истражи место културе и пројеката у култури и пружене услуге актерима у култури.

Предмет другог дела истраживања у оквиру пројекта „**Нове сталне поставке музеја у Србији (2019/2020)**“ били су концепти нових сталних (основних) поставки музеја у Србији након 2010. године. Главни циљ истраживања је био испитати да ли су и колико нове сталне поставке у нашим музејима конципиране према савременим музеолошким стандардима, који подразумевају и активнији и отворенији однос према посетиоцима и целокупној заједници.

У 2019. години су, у складу са планом, објављена четири броја **часописа Култура**: 162. са темама „Свакодневица“ и „Хип-хоп“; 163. са темама „Култура отпора“ и „Култура и новац“; 164. са темама „800 година аутокефалности Српске православне цркве“ и „Србија и Француска – култура, образовање, политика“ и 164. са темом „Стрип и идентитет“. На интернет презентацији часописа Култура је додата рубрика Преводи где су доступни у пдф форми текстови објављени у часопису Култура на страним језицима и они текстови који су објављени на српском, а накнадно преведени на друге језике.

У оквиру презентације истраживања и разговора о очувању и унапређењу нематеријалне културне и гастрономске баштине, објављена је књига **Укуси Златибора**. Промоција је одржана у Заводу за проучавање културног развитка, приликом које је отворена изложба фотографија „Предела, занати и умећа – Скривена баштина Србије“. Књига је промовисана и у Библиотеци „Љубиша Ђенић“ у Чајетини, Завичајном музеј Књажевац, библиотеци „Стеван Сремац“ у Нишу, библиотеци „Бора Станковић“ у Врању, у Лесковачком културном центру и у библиотеци „Свети Сава“ у Аранђеловцу.

У оквиру **трибинског програма**, између осталог реализоване су трибине „Култура у транзицији друштвених вредности“ и „Просвета у транзицији друштвених вредности“, „Три стотине година Пожаревачког мира у Београду и околини“ и „Српска култура у Француској“.

Фонд **библиотеке Завода** је у 2019. години обogaћен за 257 јединица укупно, 211 монографских публикација (куповина 188, поклон 23), као и 46 серијских публикација. Ово повећање фонда публикацијама из области културе, социологије, теорије и историје уметности допринело је квалитетнијем и инспиративнијем раду истраживача на текућим пројектима. Пројекат Библиотека Завода допринео је развоју и интензивирању сарадње са значајним институцијама у области библиотекарства: Универзитетском библиотеком „Светозар Марковић“, Народном библиотеком Србије и матичном Библиотеком града Београда.

Саопштења Завода, као и фотографије које су настале током медијског праћења пројеката и догађаја одржаних у Заводу, или у сарадњи са њим, преношени су у целини или деловима у многим медијима. Многа истраживања Завода новинари су користили за анализе и објашњења разних тема, а директор и истраживачи су позивани да у медијима коментаришу одређене појаве у култури. Медијска мејлинг листа Завода и листа културних институција и организација броји преко 2.000 контаката, а формирана је листа гостију од преко 200 редовних званица. На плану друштвених мрежа, Фејсбука и Твитера, Завод је у 2019. години удвостручио број објава и повећао број пратилаца.

2 Е-култура

Руководиоци пројекта: Слободан Мрђа и Биљана Јокић

Координатори подпројеката о посебним областима: Маша Вукановић (заводи за заштиту споменика), Маријана Миланков и Маја Маринковић (биоскопи), Бојана Субашић и Богдана Опачић (поливалентни центри за културу), Драгана Мартиновић и Пеђа Пивљанин (изложбене галерије), Ана Стојановић и Маја Тодоровић (удружења у култури).

Технички координатори: Маријана Узуновски и Јелена Вујановић

Институционална сарадња: Републички завод за статистику (РЗС), Републички геодетски завод, Народни музеј у Београду, Народна библиотека Србије, Архив Србије, Републички завод за заштиту споменика културе, Народно позориште у Београду и Филмски центар Србије.

Основне информације о пројекту и разлози за наставак активности

Информациони систем е-Култура, који обухвата податке о установама и удружењима у ресору културе на територији Републике Србије, представља континуирани пројекат Завода за проучавање развитка од 2001. године. Пројекат се од 2013. године одвија у партнерству са Републичким заводом за статистику на основу потписаног Споразума у сарадњи, те од тада е-Култура представља извор званичне статистике у култури Србије.

С обзиром на сложеност и променљивост појава у области културе – и у погледу обухвата основних јединица и у погледу структуре података којима су оне описане – развој система

подразумева периодично преиспитивање основних евиденција и структуре података, као и њихово усклађивање са међународним стандардима. Један од корака у том правцу је чланство у мрежи ЕГМУС (европска мрежа установа које су задужене за статистику о музејима на националном нивоу) од 2017. године, чиме и подаци из е-Културе постају део званичне статистике на европском нивоу.

Информациони систем е-Култура, такође, представља основ развој сложених пројеката на националном нивоу, као што је праћење реализације Акционог плана Владе Р. Србије, који је за те потребе, током 2018. године, проширен платформом за праћење посећености одабраних група установа на месечном нивоу.

е-Култура у начелу представља незаобилазну основу за стратешко планирање у култури, те за праћење ефеката предузетих мера надлежних државних органа. Додатно, на основу овако организованог системског прикупљања података у култури, могуће је реализовати посебне видове дисеминације информација, као што је током 2018. године започет развој Портала културе са интерактивном мапом институција културе.

Поред континуираних активности у домену методологије, да би се систем развијао у правцу одрживости, неопходно је постепено уводити стандардне процедуре ажурирања података, што подразумева јасно дефинисане обавезе учесника у систему и повремена технолошка унапређења у складу са развојем информационих технологија. Тренутно решење је на *Microsoft SQL Server 2012*, при чему је омогућено *on-line* ажурирање података од стране учесника у систему, прикази укрштених података и извештавање.

Пројектне активности реализоване у 2019. години

У складу са планом за 2019. годину, реализоване су **континуиране активности ажурирања података** и то:

- ажурирање адресара – по потреби и пријавама корисника, ажурирају се подаци о појединачним организацијама, а систематски је организовано ажурирање појединих типова организација за које се паралелно ради на дефинисању критеријума за класификацију (поливалентни центри за културу, струковна и остала удружења у култури, изложбене галерије);
- ажурирање података у областима које су већ обухваћене редовним годишњим циклусима статистичких истраживања (музеји, биоскопи, позоришта), као и оних области за које су задужене партнерске институције, а Завод преузима податке (архиви и библиотеке).

Поред тога, како је неопходно да се **систем развија – и у методолошким и у технолошком смислу** – током 2019. године реализоване су следеће активности:

- реструктурисање података за потребе редовних годишњих извештаја (музеји и биоскопи), посебно имајући у виду то да је 2018. године започето усклађивање методологије за праћење статистике музеја са европским стандардима;
- у сарадњи са Народним музејом у Београду, организован је семинар за представнике музеја 04.03.2019. у Атријуму Народног музеја у Београду – представљен је информациони система е-Култура са посебним акцентом на најављеним методолошким и процедуралним променама у складу са европским стандардима;
- присуствовање редовном састанку групе ЕГМУС, чији је Завод члан од 2017. године – састанак је одржан у Букурешту, 22-24. октобра 2019, када су представници Завода, Биљана Јокић и Вук Вукићевић презентовали статистичке податке о музејима у Србији;
- одржавање и даљи развој програмског пакета у складу са променама структуре и обима података, процедуре ажурирања и извештавања;
- комплетан редизајн сајта и унапређење структуре података на сајту пројекта е-Култура;
- припрема статистичких извештаја и публикација у сарадњи са Републичким заводом за статистику.

Посебна група активности односи се на подпројекте започете током 2018. године за потребе Владе Р. Србије и Министарства културе и информисања Р. Србије, у којима подаци из е-Културе представљају основни извор:

- подршка праћењу реализације Акционог плана Владе Р. Србије у делу који се односи на праћење посећености одабраних установа (музеја, археолошких локалитета и дечјих позоришта) на месечном нивоу – поред редовног прикупљања података по методологији која је установљена 2018. године, периодично су припремани извештаји за радну групу;
- реализовано је анкетно истраживање на узорку основних школа у циљу евалуације ефеката предузетих мера за унапређење међуресорне сарадње култура–образовање, што је такође предвиђено Акционим планом Владе Р. Србије (извештај је достављен радној групи);
- припрема и дисеминација података за потребе Портала културе у сарадњи са Републичким геодетским заводом, што укључује и могућност додавања нових класа.
- реализовано је анкетно истраживање у циљу анализе постојећег стања установа културе у области позоришта у Републици Србији, у склопу програма јачања културне продукције и уметничког стваралаштва, између осталог и са циљем јачања капацитета установа културе као и подржавања равномерне институционалне продукција у Србији. У оквиру ове активности у сарадњи са Министарством културе и информисања у Заводу су одржана три

округла стола посвећена изради Нацрта закона о позориштима. На округлим столовима учествовали су, поред представника Министарства културе и информисања, и директори/управници позоришта у Србији, као и представници независне сцене. Анализа података из истраживања и са округлих столова планирана је за 2020. годину.

Развој система е-Култура је од изузетног значаја за целокупан ресор културе, будући да је суштински везан за процесе дигитализације на свим нивоима. Основна идеја, од када је покренут пројекат 2001. године, јесте развој и имплементација јединственог истраживачко-информационог система, тако да на једном месту буду обједињени подаци о свим институцијама културе у Србији. Таква база података представља основу за научно-истраживачки рад, статистику у култури и индикаторе културног развоја. Овако конципирана истраживачко-информациона подршка култури доприноси учешћу културе у укупном друштвеном развоју.

Спецификација трошкова

ЕК	Ставка буџета	Спецификација	Планирано	Реализовано	Неутрошено
4232	Услуге израде и одржавања софтвера	Одржавање и унапређење система е-Култура	300,000.00	300,000.00	0.00
5122	Рачунарска и друга опрема	Замена застареле рачунарске опреме Замена остале административне опреме	400,000.00	399,798.78	201.22
5151	Набавка компјутерског софтвера	Софтвер за заштиту система	70,000.00	69,964.42	35.58
4214	Интернет и слично	Закуп VPS сервера на годишњем нивоу	100,000.00	99,799.20	200.80
4221	Услуге друмског превоза, дневнице и хотелски смештај	– Дневнице – Транспорт – Хотелски смештај	100,000.00	100,000.00	0.00
Укупно			970,000.00	969,562.40	437.60

3 Културне политике у циљу дугорочног планирања културног развоја Републике Србије

Координатори: Бојана Субашић и Богдана Опачић

Током 2019. године настављена је стручна подршка Завода Министарству културе и информисања у дефинисању стратешког документа у култури са акционим планом. Наиме, иако је усвајање стратегије Законом о култури било предвиђено до краја 2017. године, и иако је првобитни Нацрт прошао јавну расправу, добио позитивна мишљења свих министарстава и других органа државне управе и био достављен Влади на усвајање, у априлу 2018. године је усвојен Закон о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС“, број 30/18), којим је дефинисан формат свих планских докумената. Завод и Министарство културе и информисања су потом приступили опсежном послу прилагођавања нацрта стратешког документа и акционог плана критеријумима из Закона, што се, на сугестију Министарства финансија, превасходно односило на детаљније податке о средствима која су потребна за спровођење мера предвиђених Акционим планом, уз навођење извора финансирања за обезбеђена средства.

Републички секретаријат за јавне политике понудио је Министарству културе и информисања да се у оквиру ЕУ пројекта подршке реформи јавне управе ангажују експерти, иначе ангажовани на изради Смерница за процену трошкова јавних политика, који би радили са колегама из Министарства културе и информисања на изради плана трошкова за планиране мере у оквиру Стратегије и Акционог плана. Министарство културе и информисања је прихватило предлог и заједнички рад, у коме су учествовале и колеге из Секретаријата за јавне политике и Завода за проучавање културног развоја, је завршен током 2019. године, а нови нацрт Стратегије и пратећи акционог план је послат на мишљење надлежним министарствима. Завод је пружио и стручну подршку у процесу прикупљања мишљења министарстава и других органа, и на захтев Министарства културе и информисања сугерисао измене на основу пристиглих мишљења, и у договору са колегама из надлежног министарства унео исте у постојећи текст Нацрта.

Током реализације пројекта „Модели локалних културних политика као основа за повећање културне партиципације“ спроведеног 2018. године представници неколико локалних самоуправа су истакли да један од приоритета за развој локалне културе јесте израда локалне стратегије развоја културе. На основу наведеног истраживања Градска управа Сомбор је у сарадњи са Заводом за проучавање културног развоја започела процес креирања и доношења стратешког документа на локалном нивоу у складу са Законом о планском систему и Стратегијом одрживог развоја града Сомбора. Након закључења уговора о пословној

сарадњи између Градске управе Сомбор и Завода за проучавање културног развитка, отпочета је реализација израде Стратегије развоја културе града Сомбора (2020 – 2025).

Градска управа Сомбор је расписала Јавни позив за чланове Радне групе који ће учествовати у изради Стратегије. Истраживачи Завода су предложили критеријуме и задатке за чланове Радне групе. На основу Јавног позива за чланове Радне групе Градска управа Сомбор је именовала 12 чланова Радне групе за израду Стратегије развоја културе града Сомбора 2020 – 2025. У ту сврху реализовано је анкетно истраживање грађана Сомбора, анкетно истраживање запослених у установама културе, фокус групе и интервјуи са кључним актерима културног живота и развоја града. Предлоге упитника су креирали истраживачи Завода. Током октобра и новембра 2019. године анкетирано је 626 грађана Сомбора (реализација узорка 89,4%), 43 запослених у установама културе, спроведено је 6 интервјуа и 10 фокус група и 3 радионице са члановима Радне групе на којима је дефинисана визија, проблеми, приоритети и циљеви Стратегије. Истраживачи Завода су на основу прикупљених података уобличили предлоге циљева развоја културе Града, предлоге мера и активности и израдили предлог стратешког документа у складу са Законом о планском систему, а који садржи методологију израде Стратегије, опис постојећег стања, визију, посебне циљеве, мере и описане активности у оквиру посебних циљева, имајући у виду резултате анкетања грађана Сомбора и запослених у установама културе у Сомбору.

Стратегија развоја културе града Сомбора (2020 – 2025) садржи један Општи циљ и четири посебна циља. Посебни циљеви су: 1. Унапређење система функционисања културе у граду Сомбору (састоји се од 4 мере, односно 19 активности); 2. Побољшање културне инфраструктуре у граду Сомбору (састоји се од 2 мере, односно 9 активности); 3. Култура младих и за младе (састоји се од 2 мере, односно 11 активности); 4. Унапређење доступности и разноликости програма (састоји се од 3 мере, односно 20 активности).

У плану је да се у првој половини 2020. године у сарадњи са Градском управом Сомбор и члановима Радне групе дефинишу редоследи радњи свих активности, буџет за све активности и показатељи на нивоу мера, посебних циљева и општег циља. Након тога следи јавна расправа и потом усвајање Стратегије развоја културе града Сомбора (2020 – 2025) од стране Скупштине града Сомбора.

У оквиру овог пројекта истраживачи Завода за проучавање културног развитка су разговарали и са представницима других локалних самоуправа о креирању локалних стратегија развоја културе.

Средства за програмирање, израду и одржавање софтвера су коришћена заједно са средствима исте намене у оквиру пројекта е-Култура, који представља основну базу података о институцијама културе. Средства су искоришћена за израду програмског пакета у складу са

потребама пројекта у погледу структуре и обима података из којих је могуће утврдити индикаторе који могу показати различите моделе локалних културних политика, а све са циљем повећавања културне партиципације грађана.

Спецификација трошкова

ЕК	Ставке буџета	Спецификација	Планирано	Реализовано	Неутрошено
4232	Услуге израде и одржавања софтвера	Дефинисање структуре података у систему <i>e-Култура</i>	300,000.00	294,000.00	6,000.00
4221	Услуге друмског превоза, дневнице и хотелски смештај	– Дневнице – Транспорт – Хотелски смештај	200,000.00	199,789.00	211.00
5122	Рачунарска и друга опрема	– Канцеларијска и остала опрема	400,000.00	395.619.80	4,380.20
4237	Угоститељске услуге	Ресторани	90,000.00	90,000.00	0.00
Укупно			990,000.00	979,408.80	10,591.20

4 Културна партиципација грађана Србије

Руководиоци пројекта: Биљана Јокић и Слободан Мрђа

Истраживач: Маријана Миланков

Координатори: Богдана Опачић и Маја Маринковић

Институционална сарадња: Републички завод за статистику (РЗС)

Истраживање *Културна партиципација грађана Србије* је треће у низу истраживања Завода за проучавање културног развоја у овој области током последње деценије. Реализовано је 2019. године на репрезентативном случајном узорку на националном нивоу.

Након истраживања *Културне праксе грађана Србије* и *Културне потребе и навике грађана Србије*, истраживања Завода о укључивању грађана у културне активности попримају форму континуираних емпиријских истраживања са основном идејом да се прати динамика културних активности грађана Србије у релативно равномерним временским интервалима. Резултати истраживања могу послужити доносиоцима одлука у области културе као емпиријска основа за креирање и/или ревидирање политика и конкретних мера.

Предмет истраживања био је учешће грађана у културним активностима у свакодневном животу. Испитали смо појавне облике понашања људи у домену културе имајући у виду њихов активан и пасиван начин испољавања током претходних годину дана од тренутка анкетирања. Поред мерења културне партиципације, истраживање је обухватило и аспект приступа

култури као могућности за реализовање културних аспирација, те смо се бавили и темом опажених баријера, односно разлогима за неучествовање у културном животу заједнице.

Истраживање је започето са примарним задатком да одговори на неколико група истраживачких циљева, при чему треба имати у виду да је највећи део истраживања експлоративног типа, док само мањи део има експликативне претензије.

Посебни циљеви се односе на испитивање културних потреба, навика, информисања, комуникације и трансакције. Циљеви су засновани на *Eurostat*-овој методологији и *ICET* моделу културне партиципације, према *ESS-net* извештају о култури, који интегрише трендове у дигиталном окружењу и разликује четири облика партиципације:

1. информисање – тражење, прикупљање и ширење информација о култури;
2. комуникација и заједница – остваривање интеракција са другима о културним питањима и учешће у културним мрежама;
3. уживање и изражавање – уживање у изложбама, уметничким представама и другим облицима културног изражавања, бављење уметношћу у слободно време и креирање *online* садржаја;
4. трансакција – куповање уметничких дела и куповина или резервисање карата за културна дешавања.

У истраживању је коришћен метод индивидуалног испитивања, техником комбиноване анкете са стандардизованим писаним упитником. Истраживање је обављено на узорку од 1.521 испитаника на територији Републике Србије, током периода октобар–новембар 2019. године. Узорак је дизајниран по моделу стратификованог вишеетапног случајног узорка.

Резултати истраживања о активностима у слободно време, показују да омиљене активности грађана Србије немају директне везе са културном партиципацијом, већ са психосоцијалним потребама, које се најчешће односе на дружење у приватном или јавном простору. Од омиљених активности у домену културе издваја се одлазак у биоскоп и нешто ређе у позориште, као и читање књига и гледање филмова. Иако већина испитаника воли да проводи време на интернету, занимљиво је да читање новина, а посебно читање књига, ипак преферишу у штампаној форми у поређењу са електронским издањима.

Културна продукција не спада у популарне видове провођења слободног времена, јер се близу две трећине испитаника не бави било каквим видом културне продукције, док они који то чине, најчешће се баве играм и плесом, а значајно ређе визуелним уметностима, писањем или певањем, као и неким видом стваралаштва у дигиталној форми.

Подаци о културним и медијским навикама углавном прате исказане потребе, па се у јавној сфери најчешће посећују биоскопи и позоришта. Најпопуларнији су мјузикли и драмске представе, док су најмање популарни опера и балет. Трећина испитаника није прочитала

ниједну књигу у претходних годину дана. Они који читају, чешће то чине из личног задовољства, а омиљени жанрови су (ауто)биографски, епска фантастика, стрип и драма.

Генерално посматрано, обрасци културне партиципације у Србији доста су стабилни у дужем временском периоду. Очекиване разлике су забележене у области информационо-комуникационих технологија, док се у домену културних навика разлике могу приметити код посећивања културно-историјских споменика, као и биоскопа. Ови резултати могу се довести у везу са мерама које укључују промоцију културног наслеђа у дигиталном окружењу, као и са мерама подстицања посета туристичким дестинацијама, које обично укључују културно-историјске споменике и археолошка налазишта.

Из перспективе културне политике и мера за повећање културне партиципације, посебно су важни сегменти популације код којих постоје интересовања и позитивни ставови према културним активностима, али не и развијене навике. То може имати везе и са обележјима појединаца и група, као и са културном понудом, како у смислу стварне доступности садржаја тако и у смислу перцепције понуде.

Спецификација трошкова

ЕК	Ставке буџета	Спецификација	Планирано	Реализовано	Неутрошено
4235	Стручне услуге	– Анкетари – Остале стручне услуге	550,000.00	550,000.00	0.00
4214	Услуге поште и доставе	Услуга достављања пошљака	30,000.00	30,000.00	0.00
4234	Услуга информисања	Штампа упитника	20,000.00	19,800.00	200.00
Укупно			600,000.00	599,800.00	200.00

5 Културна партиципација и културно наслеђе

Истраживачи: Маша Вукановић, Маја Тодоровић и Ана Стојановић

Пројекат „Културна партиципација и културно наслеђе“ за циљ има да мапира и истражи моделе рада са децом и младима у оквиру програма установа и организација у култури. Резултати теренског истраживања смештају се у развојну базу података „Култура и друге дечје игре“.

У 2019. години истраживачки акценат је стављен на драмско стваралаштво деце и младих у окриљима аматерских позоришта, поливалентних центара за културу и школа глуме нарочито у мањим градовима и општинама у Србији. Разлог фокусирања на мање средине

лежи у томе што у њима деца и млади имају мање могућности да на плану рецепције партиципирају у културном животу у односу на веће центре попут нпр. Београда, Ниша, Новог Сада, Крагујевца и Суботице (где постоје и професионална позоришта која су профилисана ка деци и младима) те да активно учествују у продукцији културних садржаја при чему се имало на уму да активна партиципација у продукцији садржаја у детињству и младости дугорочно утиче на отвореност и заинтересованост за учешће у културном животу у одраслом добу.

Током истраживања идентификовано је 38 аматерских позоришта са децјом и/или омладинском сценом укључујући и школе глуме које на фестивалима децјег и омладинског драмског стваралаштва учествују представљајући поливалентни центар за културу у граду/центру општине. У овај број укључена су и аматерска друштва и друга удружења у култури чија је примарна делатност везана за позоришно стваралаштво из Београда и Крагујевца.

У погледу методологије истраживање се превасходно базирало на коришћењу технике интервјуа са представницима аматерских позоришта а нарочито особама које директно раде са децом и младима на продукцији представа децјих и/или омладинских сцена. У просторима који се користе за рад на представама интервјуи су обављени са представницима 21 позоришне (децје и/или омладинске) групе: 1. Аматерско позориште „Миливоје Живановић“ / Центар за културу Пожаревац; 2. Културно просветни центар Петровац на Млави / Аматерско позориште „Бага Гулић“; 3. Културни центар Инђија; 4. Камерна сцена „Мирослав Антић“ Сента; 5. Културни центар „Радоје Домановић“ Рача; 6. Центар за културу Стара Пазова / Аматарско позориште „Владимир Хурбан Владимиров“ / ОШ „Херој Јанко Чмелник“; 7. Културни центар Кула; 8. Дом културе / позориште „Стеван Сремац“ Црвенка; 9. Дом културе Сивац / ОШ „20. октобар“; 10. Центар за културу „Масука“ Велика Плана; 11. Културни центар Јагодина / Градско позориште / ДОПС; 12. Културни центар Параћин; 13. Установа културе Ћуприја; 14. Децји центар Зајечар; 15. Покретни Алтернативни Театар Омладине Смедерево (ПАТОС); 16. Аматерско позориште „Бранислав Нушић“ Шид; 17. Центар за културу Ковин; 18. КУД „Абрашевић“ Краљево; 19. Аматерско позориште „Јанко Веселиновић“ / Културно – образовни центар Богатић; 20. Аматерско позориште „Раша Плаовић“ Уб; 21. Културни центар Врбас.

Интервјуи су вођени према структурисаном упитнику који је обухватао питања конципирања рада са децом и младима те питања избора тема и текстова за постављање на сцени, режијска решења, решења на плану сценографије, реквизита, костима, светла и музике, и, најзад, рецепције представа у чијем су стварању учествовали деца и млади од стране публике.

Поред технике интервјуа коришћена је и техника посматрања - гледања представа дечјих и омладинских група и то пет представа играних на Ревиви дечјих позоришних група у Центру за културу Лазаревац 17. 10. 2019. (део 31. Међународног фестивала дечјег хумора), док је једна (омладинска) представа гледана 14. 08. 2019. године на ИНТЕФ фестивалу који је организовало омладинско позориште „Вожд Карађорђе“ при Дому културе Мишар.

Резултати овог истраживања показују изузетан потенцијал аматерских позоришта на плану подстицања активне културне партиципације деце и младих, отвореност ка томе да деца и млади активирају своје креативне потенцијале те велику разноврсност за развој друштва релевантних тема обрађених у представама.

Такође, током 2019. године отпочео је и дубљи скрининг активности библиотека, имајући у виду током на почетку пројекта идентификованих пракси у нпр. Библиотеци града Београда, Народној библиотеци Смедерево, Народној библиотеци у Сомбору и Народној библиотеци у Ужицу.

Обзиром на релативну заокруженост две групе актера који охрабрују активну културну партиципацију деце и младих, те бројност и разноврсност грађе прикупљене откако је пројекат „Културна партиципација и културно наслеђе“ 2015. године практично почео, 2019. година јесте и завршна за његову прву фазу. У том смислу, рекапитулација је дата у посебној електронској студији која ће се током фебруара 2020. године наћи на сајту Завода.

Потребно је, пак, нагласити да је пројекат осмишљен дугорочно те да ће се наставити по обогаћивању базе података „Култура и друге дечје игре“ прикупљеним подацима. Наиме, охрабривање културне партиципације деце и младих јесте дугорочан задатак свих актера у развоју културе (у најширем смислу појма културе) и стално је потребно изналазити иновативна решења и приступе како би деца и млади упражњавали своје право да учествују у културном животу.

Спецификација трошкова

ЕК	Ставке буџета	Спецификација	Планирано	Реализовано	Неутрошено
4264	Издаци за гориво	– Гориво	20,000.00	20,000.00	0.00
4221	Услуге друмског превоза, дневнице	– Дневнице – Транспорт – Смештај	200,000.00	199,584.33	415,67
4239	Услуге дигитализације грађе и остале опште услуге	– Дигитализација грађе – Остале опште услуге	20,000.00	20,000.00	0.00
Укупно			240,000.00	239,584.33	415.67

6 Улога регионалних развојних агенција у развоју културе у Србији

Истраживачи: Ана Стојановић, Маша Вукановић и Маја Тодоровић.

Истраживање *Улога регионалних развојних агенција у културном развоју у Србији* настојало је да испита повезаност две области јавних практичних политика – политику регионалног развоја и културну политику, сагледавањем активности регионалних развојних агенција, као једних од институционалних носилаца регионалног развоја у Србији, и њиховог односа са установама културе из јавног сектора и доносиоцима одлука на локалном нивоу. Конкретније, да истражи улогу регионалних развојних агенција у коришћењу домаћих и међународних фондова у корист и за потребе културе, као и потенцијал агенција да подрже транзицију јавног сектора у култури. Истраживање се темељило на актуелности питања регионалног развоја као једног од изазова у процесу приступања Србије Европској унији, а затим и новој парадигми развоја заснованог на локалним, ендогеним ресурсима и значају културних, природних, друштвених предиспозиција локалних заједница. Истовремено, руководило се трендовима савремених културних политика, демократски оријентисаних.

Предмет истраживања биле су акредитоване регионалне развојне агенције које су основане да активно помажу, пре свега, привредни развој региона у Србији. Пошли смо од тога да се њихова улога и поље деловања нису ограничене, и да имају потенцијал да пруже допринос развоју новог начина пословања установа културе и трансформацији (локалних) културних система. С тим у вези, значај регионалних развојних агенција заснива се на томе што учествују у припреми и реализацији пројеката и планова локалног, регионалног карактера, утичу на коришћење расположивих фондова ЕУ, и што повезују и умрежавају различите актере на регионалном, националном и међународном нивоу.

Циљ истраживања био је да прикупи основне информације о акредитованим регионалним развојним агенцијама (статус, оснивачи, начин функционисања, активности) и да у оквиру њихових активности истражи место културе и пројеката у култури и пружене услуге актерима у култури. Истраживање полази од хипотезе да се развојни потенцијали културе недовољно користе у развоју локалних заједница и региона, и да култура у регионалном развоју нема адекватно место. С тога није ни у довољној мери заступљена међу пројектима које регионалне развојне агенције реализују, помажу да дође до њихове реализације или у самој реализацији. Додатна хипотеза је да се културном политиком не препознаје потенцијал регионалних развојних агенција у пружању доприноса трансформацији целокупног система и културном развоју на свим нивоима.

Реализоване активности:

Током 2019. године реализоване су следеће активности:

- 1) Припремљен је теоријско–методолошки оквир заснован на релевантној литератури из области културне политике, регионалне политике, социологије, социологије културе, менаџмента у култури;
- 2) Креиран је упитник за потребе прикупљања основних информација о регионалним развојним агенцијама;
- 3) Обављено 12 полуструктурираних индивидуалних интервјуа с представницима акредитованих регионалних развојних агенција како би се подаци добијени попуњеним упитницима надоградили и прикупили нови. Тематски оквир ових интервјуа обухватио је следеће теме: 1) Начин функционисања регионалних развојних агенција и контекст у коме агенције делују; 2) Пројекти на којима су агенције биле ангажоване, укључујући и пројекте за конкурс *Градови у фокусу*; 3) Врсте услуга које агенције пружају за актере у култури и јединице локалних самоуправа; 4) Међуопштинска сарадња (механизми договарања, финансирања, одлучивања о приоритетима, сарадња на заједничким пројектима);
- 4) Објављена електронска публикација Регионалне развојне агенције и културни развој у Србији - резултати истраживања, која у циљу повезивања културне политике и политике регионалног развоја, као и неопходној трансформацији јавног сектора у култури, садржи препоруке ка регионалним развојним агенцијама, Министарству културе и информисања, локалним властима и установама културе који су били кључни актери за ово истраживање.

Спецификација трошкова

ЕК	Ставке буџета	Спецификација	Планирано	Реализовано	Неутрошено
4264	Издаци за гориво	Гориво	40,000.00	40,000.00	0.00
4221	Услуге друмског превоза, дневнице	– Дневнице – Транспорт	180,000.00	178,834.13	1,165.87
4235	Услуга лектуре и коректуре и остале стручне услуге	– Услуга припреме електронске публикације	45,000.00	45,000.00	0.00
Укупно			265,000.00	263,834.13	1,165.87

7 Нове сталне поставке музеја у Србији (2019/2020) – други део

Координатор: Драгана Мартиновић

Стручни консултант: Слободан Мрђа

Технички сарадник: Ивана Поповић

Предмет другог дела истраживања су били концепти нових сталних (основних) поставки музеја у Србији након 2010. године (у првом делу су истраживане нове поставке музеја урађене од 2007. до 2010. године). Анализа феномена изложбене презентације извршена је у: Народном музеју у Аранђеловцу (2011), Народном музеју у Шапцу (2015), Народном музеју у Лесковцу (2015), Народном музеју у Београду (2018), Народном музеју у Крушевцу (2019). Полазећи од ововековног одређења музеја као места на којем се креира и презентује идентитет, производе наративи и значења, а артефактима интерпретира дати текст, предмет овог истраживања био је и: начин на који се обликује контекст на сталној поставци; начин на који музеј преко своје поставке остварује комуникацију са корисницима, околином, локалном заједницом; начин на који музеј може, својим културолошким „производом“, да допринесе и урбаном, те економском развоју града у којем се налази.

Главни циљ истраживања је био испитати да ли су и колико нове сталне поставке у нашим музејима конципиране према савременим музеолошким стандардима, који подразумевају и активнији и отворенији однос према посетиоцима и целокупној заједници. Остали циљеви су били:

- истражити критеријуме и интересе које су поставили кустоси аутори и главни носиоци идејног решења (архитекте, дизајнери, конзерватори...) нових сталних поставки;
- истражити однос посетилаца према новим сталним поставкама у музејима.

Што се тиче методологије истраживања, коришћена је метода испитивања техником интервјуа, и то неусмереног индивидуалног интервјуа и усмереног групног интервјуа (фокус-групе). Неусмерени индивидуални интервју обављен је са шеснаест кустоса збирки, три дизајнера и двоје архитеката у пет музеја. У сваком од пет музеја одржане су по две фокус-групе са по шест испитаника, осим у Народном музеју у Београду, где је било осам испитаника у свакој групи; разговори су вођени са укупно 64 испитаника. Најмлађи испитаник је имао 18 година а најстарији 70 година. Прикупљање података за истраживање нових сталних поставки у музејима Србије трајало је од априла до јуна месеца 2019. године.

Подаци добијени из интервјуа са кустосима и разговора са посетиоцима у оквиру фокус-група показали су да постоји сличност у мишљењима управљеним ка томе шта би још требало урадити везано за сталне поставке и за наше (народне) музеје уопште, не би ли задовољили очекивања данашњег друштва. Са своје стране, запослени у музејима су свесни да би требало да се још више залажу у правцу бољег функционисања музеја, што првенствено подразумева редефинисање мисије, визије и циљева установе, а потом и преузимање активније улоге у друштвеној заједници. Сама идеја поставке (изложбе) би требало да буде актуелна, чак, и провокативна, да реферише на садашњост, на реалне проблеме друштва, и то кроз изношење културне историје, баштине, артефаката прошлости. С обзиром на то да су у највећем проценту посетиоци наших (народних) музеја особе са високом стручном спремом (73,4%), те да све већи број посетилаца користи нове медије за информисање о музејским програмима, чак 79,7%, запослених у музејима би требало да се, у комуникацији са публиком, оријентишу понајвише на електронске медије, односно информационе технологије. Већина публике повремено (62,5%), али значајан број често (26,6%) посећује музеје, док они који не долазе често или дођу ретко – углавном „немају времена“, што је и основни разлог одустајања од посете музејима. Већи проценат оних који долазе у музеј, истичу као разлог обилазак сталне поставке: за то се изјаснило чак 45,8% њих. Такође, један од најважнијих података до којег смо дошли јесте да доминира едукативна страна посете музејима и њиховим поставкама. Наиме, на питање о томе како су доживели посету новој музејској поставци, 67,7% се изјаснило „као могућност да сазнају нешто ново“, тј. као корисну у смислу упознавања са историјом и културом региона. На питање о начину на који би ова најбитнија музејска презентација могла да се унапреди, нешто више од половине посетилаца (56%) сматра да би било пожељно увести нове технологије и то заиста системски, а не спорадично. Да би музеји пословали како треба, важно је да имају, према мишљењу посетилаца, на првом месту кафетерију/ресторан (у 19,7% случајева), потом обезбеђени приступ особа са инвалидитетом (18%), као и сувенирницу и медијатеку. Што се тиче питања везаних за побољшање имиџа установе, маркетиншког рада, као и визуелне препознатљивости наших (народних) музеја након уређења нових поставки, од 25% до 50% посетилаца сматра да би још требало доста радити на томе.

Истраживачким пројектом Завода за проучавање културног развоја „Нове сталне поставке музеја у Србији“ желели смо не само да укажемо на место и домет народних музеја у Србији већ и да покажемо да је сасвим применљива, могућа и неопходна нова улога музеја код нас уопште, како у култури тако и друштву једне заједнице.

Спецификација трошкова

ЕК	Ставке буџета	Спецификација	Планирано	Реализовано	Неутрошено
4221	Услуге друмског превоза, дневнице и хотелског смештаја	- Дневнице - Транспорт - Хотелски смештај	57,000.00	57,000.00	0.00
4235	Остале стручне услуге	- Остале стручне услуге	100,000.00	99,729.73	270.27
Укупно			157,000.00	156,729.73	270.27

8 МЕЂУНАРОДНЕ АКТИВНОСТИ ЗАВОДА ЗА ПРОУЧАВАЊЕ КУЛТУРНОГ РАЗВИТКА

Координатори: Владимир Коларић, Маријана Миланков, Биљана Јокић, Богдана Опачић, Маша Вукановић, Бојана Субашић

Промоција и имплементације Конвенције о заштити и унапређењу разноликости културних израза, Унеско, 2005

Завод је као Национална контакт тачка за Унеско Конвенцију из 2005. године, током 2019. године реализовао следеће активности:

У периоду јануар-март, у сарадњи са Министарством културе и информисања и Филмским центром Србије, рађена је обрада података за потребе периодичног извештавања о примени Конвенције 2005 у Србији, за приказ мера из области аудиовизуелне индустрије. Радна верзија четворогодишњег извештаја достављена је Министарству културе и информисања у очекивању да извештај буде допуњен одговарајућим елементима од стране сарадника ван Завода и потом заокружен.

У марту је на интернет страници Завода и налозима на друштвеним мрежама објављен 10. позив Унеска за аплицирање за средства Међународног фонда за културну разноликост, који представља један од кључних инструмената Конвенције 2005 у области међународне сарадње и подршке јачању динамичног културног сектора у земљама у развоју. Конкурс је трајао до 13. јуна, и све време трајања пријављивања, Завод је радио на дисеминацији позива, као и на информисању и анимирању стручне јавности у Србији кроз јавне и индивидуалне консултације за учешће са пројектним предлозима.

Јавна презентација 10. Позива Унеско Међународног фонда за културну разноликост одржана је 25. априла у просторијама Завода. Истраживачи Завода, Бојана Субашић и Маријана Миланков, говориле су о циљевима и принципима Конвенције 2005, појму разноликости културних израза из визуре ове Конвенције, темама, условима и процедури

конкурсисања за средства Фонда. Такође, на скупу је вођен разговор у форми јавних консултација о разради идеја за писање пројеката који могу бити подржани овим конкурсом.

Поводом обележавања 21. маја, Светског дана културне разноликости за дијалог и развој, у Заводу је одржан семинар за припрему предлога пројеката за конкурсисање на 10. Позив Унеско Међународног фонда за културну разноликост. Семинар је водила др Христина Микић, експерт из области креативне економије и носилац пројекта који је 2014. године подржан од стране овог Фонда. На семинару су учествовали представници установа и организација који су, након претходно одржане презентације у априлу, припремили апстрактне својих пројектних идеја. Овим поводом они су добили смернице за даљи развој својих пројектних предлога према критеријумима и мерилима Конвенције 2005, у циљу повећања могућности за добијање подршке Фонда. Други блок семинара односио се на важне аспекте првостепене и другостепене евалуације пројектних идеја, док су у трећем делу учесници пролазили кроз пројектну апликацију.

Састанак Панела за националну предселекцију пројеката, који су се јавили на 10. Позив Фонда, одржан је 8. јула 2019. године, у организацији и просторијама Завода. Састанку су присуствовали сви чланови Панела: проф. др Милена Шешић Драгићевић, шеф Унеско катедре; Александра Ковач, генерални секретар Комисије РС за сарадњу са Унеском; др Вук Вукићевић, директор Завода за проучавање културног развитака; Ивана Зечевић, кабинет премијера РС и Татјана Калезић, директорка Кластера креативних индустрија Војводине. Седници Панела присуствовали су и истраживачи Завода, Бојана Субашић и Маријана Миланков, као секретаријат Панела. Панел је одлучио да се из Србије кандидују два пројекта: *Developing Creative Capacities of Female Artists in Serbia for the Use of Digital 3D Technologies*, Института „Михајло Пупин“, из јавног сектора, и *Mapping the „world music” industry, training and presentation of marginal artists in Serbia*, World Music асоцијације Србије, из цивилног сектора. Сходно томе, попуњена је предселекциона форма на IFCD платформи и постављени евалуациони формулари.

Представници Завода присуствовали су Седмом редовном заседању Конференције чланица, као врховног пленарног органа управљања и доношења одлука Конвенције 2005, које је одржано од 5. до 7. јуна 2019. године, у седишту Унеска у Паризу. На почетку Конференције, Србија је једногласно изабрана за потпредседавајућег овог заседања, на предлог Јерменије и Румуније.

Конференцији је претходило друго издање *Форума цивилног друштва Конвенције 2005*, уприличено дан раније. Делегацију Републике Србије, у својству потписнице Конвенције, чинили су представници Националне тачке контакта за Конвенцију 2005, др Вук Вукићевић и Маријана Миланков испред Завода, као и амб. Републике Србије при Унеску Тамара Раствовац

Сиамашвили и министар саветник у Сталној делегацији Републике Србије при Унеску Данијела Чубрило. Представници Завода узели су активно учешће по више тачака дневног реда седнице. Током генералне дебате, др Вук Вукићевић је као члан делегације Србије истакао посвећеност наше земље имплементацији Конвенције 2005, указујући на конкретне мере и активности Министарства културе и информисања и Владе Републике Србије, које су у том контексту спроведене. Завод је саставио детаљан извештај са Конференције и упутио га Министарству културе и информисања РС, Сталној делегацији Србије при Унеску и Националној комисији за сарадњу са Унеском.

Такође, Завод је, уз сагласност генералног секретара Националне комисије за сарадњу са Унеском и помоћнице министра за међународну сарадњу у Министарству културе и информисања, попунио упитник Унеска за учешће Србије у изради *Култура 2030 индикатора* и одговор поставио на онлајн платформу Унеска током јуна 2019. године.

Завод за проучавање културног развтика је, на позив Сектора за међународне односе и европке интеграције Министарства културе и информисања, учествовао у попуњавању Упитника о имплементацији Препоруке Унеска о статусу уметника из 1980. године и тиме дао свој допринос у овом глобалном истраживању Унеска. Завод је попунио део упитника који се односи на културу у дигиталном окружењу.

Сусрет министара културе и представника установа културе земаља Југоисточне Европе

У мају 2019. године у Солуну одржан је Сусрет министара културе и представника установа културе земаља Југоисточне Европе, чији домаћин је била министарка културе и спорта Републике Грчке Мирсини Зорба. Републику Србију су на сусрету представљали др Дејан Масликовић, помоћник министра културе и информисања Републике Србије, у име министра културе и информисања Владана Вукосављевића, Бојан Суђић, уметнички директор Београдских музичких свечаности и др Вук Вукићевић, директор Завода за проучавање културног развтика.

Књига о француско-српским односима

Завод за проучавање културног развтика је 2019. године, уз подршку Министарства културе и информисања, реализовао пројекат двојезичне луксусно опремљене и богато илустроване монографије „Француска и Србија: Векови пријатељства“, аутора Алексиса Труда, професора универзитета Версај и једног од водећих стручњака за француско-српске односе. Књига представља пресек историјских веза између две земље, а посебна пажња је

посвећена личностима и културном наслеђу значајним за везе ових држава и народа. Ова књига допринеће бољем упознавању грађана Француске и Србије са историјатом и значајем међусобних културних односа.

Рад на изради књиге подразумевао је стручну рецензију, уредничку редактуру и превод текста на српски језик, прикупљање илустрација и обезбеђивање ауторских права за исте, као и сарадњу са дизајнером и штампаријом.

Књига је штампана у тиражу од 500 тврдо коричених (са омотом) примерака, на луксузној хартији, обима 160 страница са више од 80 илустрација, већим делом у боји.

ЕГМУС

Представници Завода, Биљана Јокић и Вук Вукићевић присуствовали су редовном састанку групе ЕГМУС, чији је Завод члан од 2017. године. Састанак је одржан у Букурешту, 22-24. октобра 2019. године, где су представници Завода презентovali статистичке податке о музејима у Србији.

Учешће Завода на међународном скупу "Културне руте у Дунавском и Јадранско-јонском региону"

На позив Савета Европе и Федералне канцеларије Републике Аустрије, 14. и 15. октобра у Бечу представници Завода за проучавање културног развитака, директор др Вук Вукићевић и организатор истраживања Маја Маринковић, присуствовали су међународном скупу "Културне руте у Дунавском и Јадранско - јонском региону: подстицање регионалне сарадње развојем културних рута Савета Европе (Routes4U meeting on Cultural Routes in the Danube Region and in the Adriatic and Ionian Region: Fostering regional development through the Cultural Routes of the Council of Europe).

Тема скупа била је заједнички програм Савета Европе и Европске Уније који подржава развијање нових културних рута у Дунавском и Јадранско-јонском региону. Представљене су нове иницијативе и пројекти културних рута у овим регионима, учесници састанка присуствовали су обуци која се односила на процес евалуације, добијање сертификата и брендирање нових пројеката културних рута. Током дводневног рада одржане су радионице на којима су учесници представили своје установе и организације, као и своје капацитете за потенцијалну међународну сарадњу у овој области.

Horizon 2020

Завод је учествовао на конкурсy "Transformations-08-2019: The societal value of culture and the impact of cultural policies in Europe" у оквиру Horizon 2020 програма, као придружени партнер на пројекту "European Inventory of societal values of culture as a basis for inclusive cultural policies in the globalizing world". Пројекат је одобрен и планиран је почетак реализације током 2020. године. Координатор конзорцијума који окупља партнере из девет земаља је Erasmus University Rotterdam, а партнер из Србије је Центар за емпиријске студије културе Југоисточне Европе.

„Упознај своје суседе у трећем добу!“ (Discovering European Neighbors in the Third Age – DENTA)

„Упознај своје суседе у трећем добу!“ (Discovering European Neighbors in the Third Age – DENTA) је међународни пројекат чији је носилац ИЛЕУ – Институт за образовање и даљинско образовање одраслих из Улма (Немачка) а партнери на реализацији су установе и организације из Немачке (Франкфурт), Бугарске (Софија и Русе), Румуније, Италије (Карбонија на Сардинији), Француске (Ванс) и Србије - Завод за проучавање културног развика. Пројекат је подржан кроз европски програм Ерасмус +. Циљ пројекта је да обезбеди интер-генерацијско разумевање у партнерским земљама кроз обуку особа млађих од 60 година да реализују документовање живота старијих суграђана, „припадника“ тзв. трећег доба (тј. особа старијих од 65 година). Такође, планиране су активности истраживања везаних за положај старих у националним јавним политикама. Резултати рада, прикази положаја старих у савременом друштву у шест партнерских држава кроз националне политике као и личне приче испитаника и истраживача ће бити представљени на сајту пројекта.

Обзиром на задатке предвиђене пројектом, истраживачи Завода су током последњег квартала 2019. године (када је реализација пројекта отпочела) припремили предлоге: упитника / оквира разговора са особама у трећем добу; временске линије за приказ (националних) јавних политика које се тичу старих у друштву; те програма обуке за „learners“ односно особе млађе од 60 година које су професионално и приватно заинтересоване за повезивање са особама у трећем добу и преношење њихових прича. Сама разрада задатака и методологије била је предмет транснационалног састанка одржаног од 14. до 17. новембра 2019. године у Софији (Бугарска) на коме су учествовали и представници Завода.

Учешће на конференцији Societe Internationale d’Ethnologie et Folklore (SIEF) - „Tracking changes. Reflecting on a Transforming World“

Конференција „Tracking changes. Reflecting on a Transforming World“ у организацији Societe Internationale d’Ethnologie et Folklore (SIEF) одржана је од 14. до 17. 04. 2019. у Сантијаго де Компостела (Шпанија). У оквиру панела „Tracking changes: Museums and material culture“ истраживач, Маша Вукановић, је представила истраживања Завода у оквиру пројеката „Културна партиципација и културно наслеђе“, „Ми смо породица! Породични дан у локалним музејима као део културно – туристичке понуде Србије“ и е-Култура. Панел је одржан у среду, 17. априла у згради Факултета за економију и администрацију Универзитета у Сантијаго де Компостела. На панелу су реферате имале колегинице из Немачке, Белгије, Литваније, Кине/Ирске и Финске те колега из Литваније. Модераторке су биле проф. Дибит са Универзитета у Ротердаму (Холандија) и проф. Карер са Универзитета у Базелу (Швајцарска). Панел је изазвао велико интересовање те је и сала где се одржао била пуна.

Маша Вукановић је такође активно учествовала у раду Working Group „Museums and material culture“ те успоставила комуникацију са представницима Националног музеја у Будимпешти, Националне библиотеке Аустрије (Беч) и регионалног етнографског музеја у формирању у Грацу (Аустрија), те универзитета у Фиренци (Италија), Северној Каролини (САД), Виљнусу (Литванија), Турку (Финска).

Спецификација трошкова

ЕК	Ставке буџета	Спецификација	Планирано	Реализовано	Неутрошено
4222	– Услуга авио превоза путника – Услуга хотелског смештаја – Дневнице	Превоз, хотелски смештај и дневнице током међународних активности Завода	713,000.00	713,000.00	0.00
4231	Превод	Превод	100,000.00	95,038.91	4,961.09
4233	Котизација за стручна саветовања	– Котизација	50,000.00	50,000.00	0.00
4235	Хонорари	Хонорари сарадника	330,000.00	294,938.74	35,061.26
4234	Штампа	Штампа и остале услуге информисања	505,000.00	505,000.00	0.00
Укупно			1,698,000.00	1,657,977.65	40,022.35

9 ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

9.1 Часопис Култура

Секретар редакције: Пеђа Пивљанин

Часопис *Култура* је научни часопис категоризован у *Регистру научних часописа* Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије под ознаком М51 у групи часописа за историју, историју уметности, етнологију и археологију.

Часопис *Култура* је 2010. године успео да врати редовност објављивања (издавања) на тромесечном (кварталном) нивоу, а то подразумева да први број у години излази током пролећа, други током лета, трећи током јесени, а четврти током зиме на прелазу из једне у другу годину. Редовност се наставила у 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018. и 2019. години. Од првог броја у 2013. години (број 138) часопис *Култура* је прешао са латиничног на ћирилично писмо с напоменом да ће се текстови аутора из региона (Црна Гора, Босна и Херцеговина, Хрватска и Словенија) који пишу на латиници, објављивати на латиничном писму.

У пролећном 162. броју часописа *Култура* објављене су две теме. Уредница прве теме *Свакодневица* јесте проф. др Владислава Гордић Петковић, предавач на Филозофском факултету у Новом Саду а уредник друге теме *Хип-хоп* јесте др Драган Ђорђевић.

Порука уреднице теме *Свакодневица* јесте да не престајемо да трагамо за моралним параболама, егзистенцијалним алегоријама и парадигматским кључевима који би нам предочили наш свакодневни живот. Ако се људска историја може представити као етапно губљење вере, губљење духовног ослонца, губљење све мањих острваца смисла у све већем и све страшнијем свету, она се исто тако може, с једнаким правом, представити и као континуирано укидање добрих изговора за неделање, инерцију и пасивизацију. За многе од нас, свакодневица је на супротној страни од прошлости: прошлост се идеализује и демонизује, неретко изазива противречне осећаје већ и самим тим што је свако индивидуално сећање амбивалентно, утопљено у интеракцији са друштвеним променама. Свакодневица је поприште другачијих двојности: она нас излаже расположењима носталгије и фасцинације која се дешавају у исто време и напоредо теку. Она нас ставља пред привремени заборав и помну евиденцију. Она нас кори и усмерава.

Порука уредника теме *Хип-хоп* јесте да у случају овдашњег хип-хопа, он је током своје, безмало четрдесетогодишње историје, небројено пута показао да представља драгоцену културу отпора. Тешко би се, рецимо, могло порећи то да је управо хип-хоп култура извела прву велику културну сарадњу на Балкану након грађанских ратова деведесетих година.

Насупрот есенцијализму, насупрот званичним политикама које још и данас на годишњем нивоу симулирају „ратна стања“, субверзивно хип-хоп културе отишло је путем заснивања властите поетичке нације и поетичке државе. Резултат овог спонтаног и природног предузећа, од 2000-их наовамо, било је успостављање јединствене, регионалне сцене – федеративне јужнословенске хип-хоп републике.

Промоција 162. броја *Културе* је одржана 18. септембра 2019. године у галерији Завода за проучавање културног развика. На промоцији часописа су говорили др Драган Ђорђевић, уредник теме *Хип-хоп* у 162. броју, др Владислава Гордић Петковић, уредница теме о свакодневици и главна уредница часописа *Култура* и доц. др Владимир Коларић, члан редакције часописа *Култура*.

Летњи 163. број часописа *Култура* бавио се темом *Културе отпора*, чија је уредница доц. др Ана Дошен са Факултета за медије и комуникацију у Београду и темом *Култура и новац* коју је уредила и приредила проф. др Владислава Гордић Петковић са Филозофског факултета у Новом Саду.

Порука уреднице теме *Културе отпора* јесте да је култура отпора глобални феномен који указује на различите субверзивне друштвене и културне праксе. Бројни облици активизма, усмерени против доминантних култура и идеологија, креирају нове, „слободне“ просторе деловања, бивствовања и тумачења света. Истовремено, оправдано је и становиште да је култура отпора фундаментално непостојећа и да је само пуки вид самообмане, јер снажни хегемони системи гуше, трансформишу и присвајају сваки облик побуне. Овај темат отвара питања како у друштвима контроле разумемо артикулацију отпора у свакодневној пракси, као и у доменима књижевности и популарне културе. Радови пред вама откривају потенцијале, изазове и ефекте пружања отпора у оквиру локалних и глобалних заједница. Почевши од сагледавања грађанских покрета који не само да дестабилизују утемељене хијерархизације, већ и отварају могућности померања граница замисливог бунта у друштвено-политичкој и економској стварности, кључне преокупације ових текстова заснивају се и на преиспитивању тематско-мотивских и формалних инстанци текстуалних и визуелних садржаја.

Порука уреднице теме *Култура новца* јесте да се као опсесивна тема целокупне историје људског друштва а не само нашег доба, новац сигурним кораком уселио у уметност и културу, доносећи са собом различите врсте економије, инвестиција и профита. Вредност је незаобилазна тема кад говоримо о новцу (а важи и обрнуто). Вредност је додаток бићу који се не може увек јасно дефинисати ни предочити, али му припада, онако како сенка припада светлости, с тим што је процес креирања вредности ипак мање природан и спонтан; настанак вредности у великој мери диктира психолошки и културолошки образац. Док институционализовани ентузијазам научних истраживања мора бити заснован на

материјалним инвестицијама, уметничка дела и културна баштина настају, најчешће, изван и мимо предвиђених или пројектованих финансијских оквира. Новац је у цивилизацији и култури институционализован као неми бог који говори хиљаду језика: новац је један од главних означитеља моћи, а исто тако и главни окидач страхова, жеља и несигурности. Однос према њему открива какви смо према свему другом, а његова важност одређује важност свега осталог – љубави, професије, егзистенције.

Представљање 163. броја је одржано 1. новембра 2019. године у просторијама Завода за проучавање културног развика. На представљању су говорили доц. др Ана Дошен, уредница теме *Културе отпора*, др Владислава Гордић Петковић, уредница теме *Култура новца* и главна уредница часописа *Култура* и доц. др Владимир Коларић, члан редакције часописа *Култура*.

У јесењем 164. броју обележен је велики цивилизацијски јубилеј темом *800 година аутокефалности Српске православне цркве* коју је приредио и уредио проф. др Срђан Симић са Богословског факултета у Фочи а као друга приређена је тема *Србија и Француска – култура, образовање, политика* коју су уредили др Александра Колаковић и проф. др Алексис Труд.

Порука уредника теме *800 година аутокефалности Српске православне цркве* јесте да се у обзир узима незаобилазни културно-историјски и верско-просветитељски идентитет нашега народа у коме је водећу улогу, у стварању српске државе, имала Српска православна црква. Стварање независне српске државе, у време Великог жупана Стефана Немање, из основа је променило политичке и друштвене односе на Балкану. Под његовом влашћу нашле су се све српске земље, изузев Босне, а освајањима византијских простора, створени су оквири и за другачију црквену организацију. Вођен, не само државним разлозима, него и личним православним надањуем, Стефан Немања широко је помагао и развој Српске цркве, која је забележена у свим писаним историјским изворима. Тако се име „Sorbulia“ помиње у историјским изворима до средине XII века као назив за земљу Србију. Василије II, сломивши Самуилову државу, потпуно је завладао балканским земљама и 1020. године епископију у Расу потчинио Охридској архиепископији. Иако су српске земље биле под снажним притиском папске курије, Захумље, Требиње, Србија, Котор, Бар и Улцињ нису били под влашћу Дубровника. На другој страни, устанак кнеза Стефана Војислава у Зети и његова успешна одбрана пред византијском офанзивом, почетак су новог стања у тим областима. Након слома владавине династије Комнина, која је освојила јужну Угарску, Босну и Далмацију, Дукљанска држава после пада краља Бодина, 1101. године, доживљава период слабљења. Краљевина Србија помиње се у дубровачким повељама средином дванаестог века. Након смрти византијског владара Манојла I Комнина, Стефан Немања је успео да одржи у Србији све

приморске области, и оне које је Охридска архиепископија сматрала својим подручјем. Стога је Стефан Немања вођен, не само државним разлозима, него православном ортопраксијом, помогао развој цркве. Од његових задужбина истичу се црква Пресвете Богородице и Св. Николе у Топлици, Ђурђеви Ступови у Расу, Студеница, Жича, и др. Организовани друштвени живот, у средњевековној Србији, не може се замислити без потребног броја цркава и манастира, који су били знак развијеног духовног живота у унутрашњости државе. Ктиторским делатностима истицала се епоха Немањића прожета идејама православног хришћанског света, у којима је главну улогу имао Свети Сава, у решавању црквених потреба за свој народ. Његова личност је специфична у томе што је успео у себи да обједини праву веру и прави живот, као ортодоксију и ортопраксију, засновану на библијско-светоотачком сведочанству, која се у српском народу доживљава и назива *Светосавље, тј. православље, српског живота и искуства*. То се нарочито види у тези да је идејни поредак стварања цивилизоване државе замишљен у контексту *православне еклисиологије*, јединства цркве и државе, и на сазнању да су црква и држава упућена једна на другу у „хармонији“, или „симфонији“.

Порука уредника теме *Србија и Француска – култура, образовање, политика* јесте да је култура трајна нит која је одувек повезивала Французе и Србе. Француска револуција и слање Срба на школовање у Париз и друге универзитетске центре у Француској имали су пресудан утицај на француско-српске односе. Србима је француска култура, за коју се веровало да „не формира само дух, него одређује и облик живота“, била пут који је потребно да следи српска држава и модел за развој српске културе. Стога смо одабрали да рад о школовању српских питомаца шездесетих година 19. века отвори темат. Генерације српских интелектуалаца, које су образоване у Паризу, биле су како је то Исидора Секулић написала, „мали провинцијски животићи који сневају да у реч уђу“, дакле да се упознају са интелектуалним животом Европе тога доба. Српски интелектуалац у Паризу настоји да „ту или нигде, нађе свога Бога или идеал; ту или нигде, нађе своју чврсту пластику, или изгуби облик“. Српска елита је у протеклих 180 година у Француској тражила и економског партнера и политичку заштитницу. Француска је у неколико наврата своје учвршћивање на положају глобалних центара моћи и повратак међу „велике силе“ започињала на Балкану, ослањајући се на свој утицај у Србији и међу Србима. Како бисмо осветлили виђење Мајског преврата 1903. године из перспективе Француске у темат смо укључили и чланак који је посвећен овом догађају и смени династија, који је означио и већу политичку заинтересованост Француске за Србију. Пре интересовања политичара, научници и новинари су настојали да истраже, проуче и упознају Балкан, Србију и Србе. Чланак о делима француских интелектуалаца који су на размеђу 19. и 20. века писали о Србији и Србима, открива мотиве и теме интересовања, као и слику која се стварала о малој балканској

држави у круговима француских научника, писаца, уметника и новинара, а посредно и у широј јавности.

Представљање 164. броја је одржано 17. децембра 2019. године у просторијама Завода за проучавање културног развика. На представљању су говорили проф. др Срђан Симић, уредник теме *800 година аутокефалности Српске православне цркве*, др Александра Колаковић и проф. др Алексис Труд, уредници теме *Србија и Француска – култура, образовање, политика*, проф. др Владислава Гордић Петковић, главна уредница часописа *Култура* и др Вук Вукићевић, одговорни уредник часописа *Култура* и директор Завода за проучавање културног развика.

Зимски 165. број часописа *Култура* има једну тему а то је *Стрип и идентитет* коју је приредио и уредио Зоран Стефановић.

Порука уредника теме *Стрип и идентитет* јесте да стрипологија у српској култури има модерне корене у периоду Краљевине Југославије, али је легитимизована као прихваћено научно поље у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији пре пола столећа, симболички одредимо у 1969, унутар тада панјугословенског контекста, заједничке културне целине. Тада је неуобичајено велики допринос новом пољу дала тек основана *Култура – часопис за теорију и социологију културе и културну политику*, у издању Завода за проучавање културног развика из Београда. Часопис је већ у другој години излажења објавио у преводу на српски једну од првих великих југословенских студија о стрипу у државним стручним гласилима, ону словеначког теоретичара Франца Зупана. Овај детаљни увод омогућио је лаичкој публици и сумњичавим арбитрама моралне подобности широм Југославије (публике која огромном већином није знала словеначки језик и није пратила словеначку периодику) да се на једном месту упознају са основама историје, естетике, социологије и културне особености стрипа, са гледишта југословенске културе.

На интернет презентацији часописа *Култура* је додата рубрика *Преводи* где су доступни у пдф форми текстови објављени у часопису *Култура* на страним језицима и они текстови који су објављени на српском а након преведени на друге језике.

Спецификација трошкова

ЕК	Ставке буџета	Спецификација	Планирано	Реализовано	Неутрошено
5151	Набавка компјутерског софтвера	Библиометријска анализа; антиплагијаризам (програм за спречавање плагирања чланака) <i>ASEESTANT</i> – програм за електронско уређивање часописа који обезбеђује већу видљивост истог у међународним индексима и статистикама	60,000.00	60,000.00	0.00
4234	Услуга информисања	Уплата за услуге <i>CEON</i> -а – одређивање <i>DOI</i> бројева чланака у часопису, УДК бројеви текстова у часопису <i>Култура</i> , штампа четири броја часописа <i>Култура</i> , позивница на промоцију, плаката поводом промоције, штампање кеса за часопис. Дигиталне, фото копијер и књиговезачке услуге	1,315,000.00	1,296,300.00	18,700.00
4231	Услуга превода текста и симултаног превођења	Превод и лектура текстова на стране језике	200,000.00	182,526.13	17,473.87
4235	Услуга лектуре и коректуре и остале стручне услуге	Лектура/коректура текстова за 4 броја часописа <i>Култура</i> Остале стручне услуге	212,000.00	210,872.60	1.127.40
Укупно			1,787,000.00	1,749,698.73	37,301.27

9.2 Презентација истраживања и разговори о очувању и унапређењу нематеријалне културне и гастрономске баштине

Координатор: Дејан Загорац

У оквиру презентације истраживања и разговора о очувању и унапређењу нематеријалне културне и гастрономске баштине, објављена је књига *Укуси Златибора*. Промоција је одржана

у Заводу за проучавање културног развитка, приликом које је отворена изложба фотографија „Предел, занати и умећа – Скривена баштина Србије“. На промоцији су говорили: Вук Вукићевић, директор Завода, Љубивоје Ршумовић, књижевник, Иван Светозаревић, туризмолог из Књажевца и Дејан Загорац, истраживач Завода, аутор књиге Укуси Златибора.

Књига Укуси Златибора промовисана је и у Библиотеци Љубиша Ђенић у Чајетини. Говорници су били Јелена Ђорђевић, представник за штампу Завода за проучавање културног развитка, Снежана Ђенић, директорка Библиотеке у Чајетини, Гордана Брун, еколог, сарадник на књизи, песник Љубивоје Ршумовић и Дејан Загорац.

Такође, промоције књиге Укуси Златибора одржане су и у Завичајном музеј Књажевац, библиотеци „Стеван Сремац“ Ниш, библиотеци Бора Станковић у Врању и Лесковачком културном центру. У сарадњи са Музејом у Аранђеловцу, одржана је промоција у библиотеци Свети Сава. Све промоције биле су добро посећене и локални електронски медији су направили извештаје са прилозима и изјавама актера промоције.

Приликом промоције у Врању обављени су разговори са представницима локалне самоуправе и директорима институција културе, где је договорено да се размотри припрема пројекта издавања сличне публикације за град Врање.

Спецификација трошкова

ЕК	Ставке буџета	Спецификација	Планирано	Реализовано	Неустрошено
4221	Услуге друмског превоза, дневнице и хотелског смештаја	- Дневнице - Транспорт - Хотелски смештај	100,000.00	99.127.63	872.37
4234	Услуга информисања	- Штампа публикација и остале услуге информисања	400,000.00	398,200.00	1,800.00
Укупно			500,000.00	497,327.63	2,672.37

10 ЕЛЕКТРОНСКО ИЗДАВАШТВО

10.1 Национални портал за културу Републике Србије – Временска линија културе Републике Србије и Срба ван матице

Координатор: Владимир Коларић

Током 2019. године Завод за проучавање културног развитка радио је на изради Временске линије културе Републике Србије и Срба ван матице, чији је циљ да на интернету

представи најважније личности, догађаје и објекте за културу наше земље и народа, од праисторије до данас. Циљ Временске линије је да домаћим и страним корисницима представи континуитет, ширину и домете српске културе и културе Републике Србије, као и да подстакне њихово даље проучавање и дијалог о њима. Пројекат је трајног и интерактивног карактера и предвиђено је редовно ажурирање постојећих и додавање нових елемената, у чему сви заинтересовани могу да дају свој допринос.

Временска линија обухвата одреднице које се састоје од дужих и краћих описа, визуелног и аудиовизуелног материјала, унутрашњих линкова и линкова ка спољашњим изворима. Садржај Временске линије може бити претраживан према категоријама, одређеним према областима културне и уметничке делатности (архитектура, аудио-визуелне уметности, визуелне уметности, извођачке уметности, књижевност, културно наслеђе, манифестације, медији, музика, наука, установе). Претраживање је могуће вршити и према таговима, који омогућавају претрагу према посебним интересовањима корисника.

Рад је подразумевао израду и превођење одредница на енглески језик, као и прикупљање фотографског и аудио-визуелног материјала са обезбеђеним ауторским правима на коришћење, уз сарадњу са програмерима и дизајнерима у циљу израде идејног, техничког и дизајнерског решења. До сада је израђено више од 1600 одредница, од којих је већи део преведен на енглески језик, а у плану је наставак на изради одредница као и превођењу на енглески и друге светске језике. Временска линија је у јануару 2020. године представљена јавности у просторијама Министарства културе и информисања.

Спецификација трошкова

ЕК	Ставка буџета	Спецификација	Планирано	Реализовано	Неутрошено
4235	Остале стручне услуге	Сарадници за прикупљање и припрему материјала за портал	600,000.00	599,450.00	550.00
4231	Услуге превођења и остале услуге информисања	Превод текстова за портал	400,000.00	343,901.35	56,098.65
4232	Услуге израде и одржавања софтвера	Програмирање портала	500,000.00	498,800.00	1,200.00
5122	Рачунарска и остала опрема	– Скенер – Рачунар	170,000.00	167,400.00	2,600.00
5151	Набавка компјутерског софтвера	– Adobe Photoshop CC	68,000.00	67,860.00	140.00
Укупно			1,738,000.00	1,677,411.35	60,588.65

11 ПРОГРАМИ

11.1 Трибине, промоције и изложбе

Координатори: Маја Маринковић и Дејан Загорац

Март 2019.

ПРЕДЕО ИЗУЗЕТНИХ ОДЛИКА „КАРАШ-НЕРА“ – промоција публикације и отварање изложбе фотографија организована у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине АП Војводине.

Учесници: др Ратко Бајчетић, в.д. помоћника покрајинског секретара за урбанизам и заштиту животне средине; Марина Томић, в.д. директорка Покрајинског завода за заштиту природе; мр Никола Стојнић, Покрајински завод за заштиту природе; Геза Фаркаш, аутор и уредник фотографија и др Вук Вукићевић, директор Завода за проучавање културног развитка.

Април 2019.

КУЛТУРА У ТРАНЗИЦИЈИ ДРУШТВЕНИХ ВРЕДНОСТИ – трибина организована у сарадњи са удружењем БАЗААРТ.

Учесници: Милена Драгићевић Шешић, Унеско катедра за културну политику и менаџмент; Слободан Цвејић, Одељење за социологију Филозофског факултета Универзитета у Београду; Владимир Коларић, Завод за проучавање културног развитка; Јасна Димитријевић, Задужбина Илије М. Коларца; Ана Мартиноли, Факултет драмских уметности Универзитета уметности у Београду; Вирџинија Ђековић, Асоцијација Независна културна сцена Србије; модератор: Јована Караулић, Факултет драмских уметности Универзитета уметности у Београду.

Мај 2019.

ЈЕВРЕЈСКИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ - промоција фото-монографије организована у сарадњи са Јеврејским историјским музејом у Београду.

Учесници: Радмила Петровић, председница Музејске комисије Јеврејског историјског музеја; Александар Гаон, заменик председника Савеза јеврејских општина Србије; Војислава Радовановић, директорка Јеврејског историјског музеја и ауторка фото-монографије и др Вук Вукићевић, директор Завода за проучавање културног развитка.

ПРОСВЕТА У ТРАНИЗИЦИЈИ ДРУШТВЕНИХ ВРЕДНОСТИ - трибина организована у сарадњи са удружењем БАЗААРТ.

Учесници: Драган Тодоровић, Департман за социологију Филозофског факултета у Нишу; Елеонора Влаховић, ЗУОВ, Центар за развој програма и уџбеника; Каја Дамњановић, Одељење за психологију Филозофског факултета у Београду; Јасмина Борић, Средња економска школа Сомбор - професор грађанског васпитања и социологије; Богдана Опачић, Завод за проучавање културног развика, виши стручни сарадник/истраживач; модератор: Невена Митранић, Одељење за педагогију Филозофског факултета у Београду.

Септембар 2019.

ТРИ СТОТИНЕ ГОДИНА ПОЖАРЕВАЧКОГ МИРА У БЕОГРАДУ И ОКОЛИНИ – изложба организована у сарадњи са Друштвом за неговање традиција Банатске војне границе.

Учесници: Славко Спасић, документалиста Завода и председник Националног комитета ИСОМ Србије; Иван Радић, председник Друштва за неговање традиција Банатске војне границе и један од аутора изложбе; Срђан Божовић, кустос историчар Народног музеја Панчево и др Чедомир Васић, пензионисани професор Факултета ликовних уметности.

ПРЕДЕЛИ, СТАРИ ЗАНАТИ И УМЕЋА – СКРИВЕНА БАШТИНА СРБИЈЕ – изложба фотографија и представљање књиге „Укуси Златибора“.

Учесници: Љубивоје Ршумовић, песник, сарадник на књизи „Укуси Златибора“; Иван Светозаревић, туризмолог, сарадник на књизи „Укуси Златибора“ и један од аутора фотографија на изложби; Дејан Загорац, истраживач Завода и аутор „Укуса Златибора“ и Вук Вукићевић, директор Завода.

Октобар 2019.

Промоција другог кола едиције „Присуства“ – објављене збирке поезије аутора награђених на конкурс за младе песнике "Новица Тадић".

Учесници: Бранислав Живановић, Јелена Блануша, Спасоје Јоксимовић - награђени аутори; Драган Хамовић, главни уредник едиције; Миломир Гавриловић, члан редакције и рецензент; Владимир Коларић, секретар редакције; Вук Вукићевић, директор Завода за проучавање културног развика.

Новембар 2019.

СРПСКА КУЛТУРА У ФРАНЦУСКОЈ – трибина организована у сарадњи са Друштвом за културну сарадњу Србија-Француска.

Учесници: др Јелена Новаковић, председница Друштва; др Љубодраг Ристић; мр Велимир Младеновић; проф. др Дијана Метлић; др Саша Марјановић; мр Бранка Гератовић.

Децембар 2019.

ИСЕЉАВАЊЕ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ЈЕВРЕЈА У ИЗРАЕЛ 1948-1952 – презентација пројекта и видео приказ базе података организовани у сарадњи са Јеврејским историјском музејом у Београду.

Учесници: Војислава Радовановић, директорка Јеврејског историјског музеја; мр Драган Крсмановић, аутор и вођа пројекта; Драгана Понорац, ауторка сајта и базе података и др Вук Вукићевић, директор Завода за проучавање културног развитка.

Завод је у овој години помогао реализацију догађаја различитих установа културе у Галерији Завода, поред осталих и : „ВЕЧЕ КУБЕ – СЛИКОМ, РЕЧЈУ, ГИТАРОМ“.

Урађен је и промотивни материјал Завода, који подржава један доследан визуелни идентитет наше установе и то: фасцикле, блокови, оловке, роковници и календари за 2020. годину.

Реализација новог циклуса округлих столова о будућности признања за врхунски допринос националној култури, односно култури националних мањина у 2019.години.

Први округли сто, одржан 27. фебруара 2019. године у коме су учествовали представници репрезентативних удружења у области књижевности, преводилаштва и издаваштва.

Други округли сто, одржан 11. априла 2019. године у коме су учествовали представници репрезентативних удружења у области музичког стваралаштва и интерпретације.

Трећи округли сто, одржан 23. маја 2019. године у коме су учествовали представници репрезентативних удружења у области у области филмске, позоришне, ликовне, примењене и визуелне уметности, сценског стваралаштва и уметничке игре.

Четврти округли сто, одржан 06. јуна 2019. године у коме су учествовали представници репрезентативних удружења у области заштите културног наслеђа, научно-истраживачке делатности у култури и представник националних мањина.

Током округлих столова представљен је предлог измена члана 14. Закона о култури, као резултат закључака донесених током прошлогодишњег циклуса округлих столова и тежње да се ово важно питање, доделе Признања за врхунски допринос уреди на свеобухватан начин.

Спецификација трошкова

ЕК	Ставка буџета	Спецификација	Планирано	Реализовано	Неутрошено
4235	Остале стручне услуге	– Модерирање – Остале стручне услуге	75,000.00	65,663.40	9,336.60
4234	Услуге штампања и остале услуге информисања	– Штампа плаката, визуала, брошура, каталога позивница и другог промотивног материјала – Остале услуге штампања	150,000.00	143,136.00	6,864.00
4236	Угоститељске услуге	– Угоститељске услуге	40,000.00	40,000.00	0.00
Укупно			265,000.00	248,799.40	16,200.60

11.2 Награда Новица Тадић**Координатор:** Владимир Коларић

У јануару 2019. године по други пут је расписан књижевни конкурс за младе песнике „Новица Тадић“, на иницијативу Министарства културе и информисања Републике Србије и у реализацији Завода за проучавање културног развика. На конкурс је пристигло више од тридесет рукописа, а комисија у саставу Јана Алексић, Миломир Гавриловић, Марко Аврамовић, Никола Маринковић и Драган Хамовић, наградила је три рукописа: „Песма галиота“ Бранислава Живановића, „Сабрани страхови“ Јелене Блануше и „Municipium S“ Спасоја Јоксимовића. Награде у виду плакете и дипломе, које су израђене у сарадњи са Факултетим примењених уметности Универзитета уметности у Београду, добитницима је свечано уручио министар културе и информисања Владан Вукосављевић, а књиге су објављене у другом колу едиције „Присуства“ у издању Завода за проучавање културног развика. Књиге су представљене на промоцијама у Заводу и Студентском културном центру.

Спецификација трошкова

ЕК	Ставка буџета	Спецификација	Планирано	Реализовано	Неутрошено
4235	Остале стручне услуге	– Хонорари чланова комисије – Остале стручне услуге	200,000.00	189,873.44	10,126.56
4234	Услуге штампања публикације и остале услуге информисања	Штампа публикација	154,000.00	153,450.00	550.00
4236	Угоститељске услуге	Услуге ресторана	50,000.00	49,290.00	710.00
Укупно			404,000.00	392,613.44	11,386.56

11.3 Београдски контрапункт

Уметност у временима кризе и ратова: поглед из данашњице

Иницијатор пројекта: Министарство културе и информисања Републике Србије

Извршна реализација: Завод за проучавање културног развитка

Руководилац пројекта: Вук Вукићевић

Координатори: Владимир Коларић, Маја Маринковић

Основне информације о пројекту

Министарство културе и информисања Републике Србије, као покретач и покровитељ и Завод за проучавање културног развитка, као извршни реализатор организовали су треће издање међународног скупа „Београдски контрапункт – Уметност у временима кризе и ратова: поглед из данашњице“ средином јуна 2019. године.

Циљ „Београдског контрапункта“ је да окупи уметнике и мислиоце из различитих делова света, који својим радом значајно доприносе разумевању савремених светских токова, односно ситуације у којој се човек налази у данашњем времену. Идеја је да се у Београду, који је историјски обележен преплитањем различитих културних и цивилизацијских утицаја, отвори простор за директну и слободну размену знања и искустава између аутора који могу да понуде одговоре на основне изазове света у ком живимо.

На трећем „Београдском контрапункту“ одржаном 17. и 18. јуна, централни догађај био је округли сто на тему „Уметност у временима кризе и ратова: поглед из данашњице“ на коме су покренута следећа питања: Уметност настаје и у време ратова и најтежих друштвених криза.

Да ли такве историјске околности искључиво негативно утичу на уметнички процес, или могу представљати инспирацију за уметнике, или помоћи уметности у трагању за сопственим смислом? Да ли уметност и уметници могу да буду одговорни за настанак ратова и криза и могу ли активно доприносити њиховом превазилажењу? Каква је разлика између уметника као ствараоца и као грађанина у ситуацији ратова и криза, и колико она одређује његово деловање? Каква је уопште одговорност уметника као уметника у таквим околностима? Колико и на који начин уметност може помоћи бољем разумевању и тумачењу ратних и кризних ситуација и односа, као и човека и људског друштва кроз њихову призму? Може ли се, заиста, „певати после Аушвица“, или је „певање“ тада управо и најпотребније?

Дводневни програм одржан је у Сали Макавејев у Југословенској кинотеци. Учествовали су Хабиб Ахмадзаде (Иран), Џанг Ђиђијанг (Кина), Герман Садулајев (Русија), Слободан Деспот (Швајцарска) и Мухарем Баздуљ (Србија). Уводничари и модератори разговора били су Емир Кустурица, редитељ и Владан Вукосављевић, министар културе и информисања Републике Србије.

Реализоване активности у 2019. години

Завод за проучавање културног развика, као извршни реализатор пројекта, своје активности започео је крајем 2018. године изградом предлога концепта новог издања „Београдског контрапункта“ и састављањем шире листе потенцијалних учесника. У сарадњи са представницима Министарства културе и информисања направљен је избор учесника којима је упућен позив за учешће (у децембру 2018. и јануару 2019. године) Преговори су трајали неколико месеци, а коначна листа учесника формирана је током маја месеца.

Организационе активности Завода обухватале су:

- позивање и преговоре са учесницима скупа;
- организацију путовања и хотелског смештаја;
- ангажовање преводилаца за персијски, кинески и руски језик;
- изнајмљивање опреме за симултано превођење и тонско снимање;
- снимање програма скупа у сарадњи са Филмским новостима;
- дизајн и штампу промотивног материјала;
- слање позива публици - представницима Универзитета у Београду, установа културе и медија;
- кетеринг и свечана вечера за учеснике;
- организацију излета за учеснике скупа (Опленац);
- организацију испраћаја гостију до аеродрома;

- припрему вишејезичне публикације;
- израду филма о одржаном Београдском контрапункту 2019.

Током лета представници Завода радили су на изради транскрипта скупа и припреми текста за објављивање. Издање посвећено „Београдском контрапункту“ објављено је у дневном листу *Политика* у септембру 2019. године. У складу са планираним активностима, током јесени приређен је избор из транскрипта за потребе штампања вишејезичне публикације. Текст је преведен на пет језика: енглески, француски, руски, кинески и персијски језик и припремљен за штампу.

Спецификација трошкова

ЕК	Ставке буџета	Спецификација	Планирано	Реализовано	Неутрошено
4222	Трошкови превоза за службени пут у иностранство (авион, аутобус, воз и сл.)	Авио превоз за учеснике	525,000.00	510,827.00	14,173.00
4221	Трошкови превоза на службеном путу у земљи (авион, аутобус, воз и сл.)	Трансфер учесника	53,000.00	38,940.00	14,060.00
4221	Трошкови смештаја на службеном путу	Хотелски смештај за учесника	194,000.00	191,213.00	2,787.00
4231	Услуге превођења и остале административне услуге	– Симултани превод и превод публикација	525,000.00	523,019.21	1,980.79
4242	Услуге културе	Продукција кратког филма (Опрема за видео снимање и монтажа)	100,000.00	0.00	100,000.00
4235	Остале стручне услуге	– Опрема и остале техничке услуге за симултани превод – Остале стручне услуге	170,000.00	167,963.65	2,036.35
4237	Репрезентација	Кетеринг и репрезентација (2 дана/30 учесника)	100,000.00	100,000.00	0.00
4236	Угоститељске услуге	Свечана вечера за учеснике	150,000.00	150,000.00	0.00
4234	Услуге штампања публикација и остале услуге информисања	Штампа публикација	100,000.00	99,000.00	1,000.00
4234	Услуге информисања	Објављивање додатка у дневном листу	600,000.00	595,663.73	4,336.27
Укупно			2,517,000.00	2,376,626.59	140,373.41

11.4 Библиотека Завода за проучавање културног развитка

Координаторке: Јелена Ђорђевић и Маријана Узуновски

Основна делатност Библиотеке Завода за проучавање културног развитка је да пружа приступ информацијама тако што их свеобухватно прикупља, обрађује и ставља на располагање истраживачима Завода, али и свим заинтересованим странама. У обављању своје делатности Библиотека Завода прати и примењује принципе савременог библиотекарства, редовно прати прописе, набавља актуелну стручну литературу.

Рад на пројекту Библиотека Завода спроведен је по плану и програму. Одобрена средства за набавку материјала утрошена су у целости у две етапе. У првој фази рада на пројекту најпре је свим истраживачима и докуметалистима у Заводу упућено циркуларно писмо, ради састављања списка неопходне литературе за рад. Након обраде прикупљених спискова, приступило се испитивању тржишта, консултацијама са издавачима и прибављању неопходне литературе. Координаторке пројекта су стално биле доступне запосленима у Заводу како би им се на време набавила неопходна литература за рад. У договору са истраживачима и докуметалистима, поједини недоступни наслови су замењени адекватним. Обрађене су поруџбине и након испоруке приступљено је пријему и обради нових књига, додељене су сигнатуре и извршен је смештај у фонд. У другој етапи рада координаторке су бирале наслове за набавку на основу уобичајених потреба, али су учиниле и одабир значајних дела из области културе, те се приступило и финализацији друге етапе прибављања неопходне литературе за Библиотеку Завода. Након пријема нових публикација, извршена је исплата друге етапе поручивања, потом се приступило обради нових књига, додељивању сигнатура и смештају у фонд.

Захваљујући пројекту Библиотека Завода фонд је обogaћен за 257 јединица укупно, 211 монографских публикација (куповина 188, поклон 23), као и 46 серијских публикација. Ово значајно повећање фонда публикацијама из области културе, социологије, теорије и историје уметности допринело је квалитетнијем и инспиративнијем раду истраживача на текућим пројектима.

Број корисника се повећао, што повећањем броја запослених као примарних корисника, али и екстерних корисника, студената социологије и ФДУ.

Пројекат Библиотека Завода допринео је развоју и интензивирању сарадње са значајним институцијама у области библиотекарства: Универзитетском библиотеком „Светозар Марковић, Народном библиотеком Србије и матичном Библиотеком града Београда.

Спецификација трошкова

ЕК	Ставка буџета	Спецификација	Планирано	Реализовано	Неутрошено
4263	Публикације, књиге, часописи	Стручна литература	200,000.00	199.767.30	232.70
Укупно			200,000.00	199,767.30	232.70

12 PRESS извештај 2019.

Координатор: Јелена Ђорђевић

Завод за проучавање културног развитка је у 2019. години радио на промовисању својих активности и догађаја, а велику пажњу посвећивао је и улози друштвених мрежа у представљању и медијском наступу установе, али и радио на развоју дигиталне комуникације са медијима и корисницима. У сарадњи са партнерима одржани су састанци, конференције и округли столови на различите теме.

У марту 2019. године у организацији Завода за проучавање културног развитка и Народног музеја у Београду уз подршку Министарства културе и информисања одржан је Семинар о унапређењу званичне статистике о музејима у функцији развоја музеја и музејске публике. Семинар је окупио музејске стручњаке из целе Србије, али и велики број медија који су били заинтересовани да пренесу утиске и информишу јавност о самом догађају. Семинар је отворио посебни саветник министра културе и информисања Соња Зимонић, а у уводном делу су говорили директорка Народног музеја Бојана Борић Брешковић, на тему „Музеј какав заслужујемо – нова стална поставка Народног музеја у Београду“ и директор Завода за проучавање културног развитка др Вук Вукићевић, чија тема је била „Улога музеја у развоју културе: планирање засновано на емпиријским истраживањима“.

Поводом обележавања јубилеја 30 година од оснивања Института за позориште, филм, радио и телевизију, Факултета драмских уметности, деканат и директорка Института ФДУ доделили су Заводу за проучавање културног развитка захвалницу за успешну сарадњу и изузетан допринос раду Института. Захвалницу је директору Завода Вуку Вукићевићу уручила директорка Института Милена Драгићевић Шешић, на свечаној церемонији у завршном делу програма Међународне конференције Нови хоризонти културе, уметности и медија у дигиталном окружењу.

Током 2019. године одржане су четири промоције часописа Култура 161, 162, 163 и 164. које су окупиле бројну публику и медије, промоције последњег овогодишњег броја 17. децембра, завршен је серијал промотивних догађаја у Заводу.

Урађен је комплетан редизајн званичне интернет презентације Завода, чиме је унапређена дигитална комуникација са корисницима и значајно побољшано промовисање активности Завода. Такође, урађен је и промотивни материјал Завода, који подржава један доследан визуелни идентитет наше установе и то: фасцикле, блокови, оловке, роковници и календари за 2020. годину.

Саопштења Завода, као и фотографије које су настале током медијског праћења пројеката и догађаја одржаних у Заводу, или у сарадњи са њим, преношени су у целини или деловима у многим медијима. Многа истраживања Завода новинари су користили за анализе и објашњења разних тема, а директор и истраживачи су позивани да у медијима коментаришу одређене појаве у култури. Медијска мејлинг листа Завода и листа културних институција и организација броји преко 2.000 контаката, а формирана је листа гостију од преко 200 редовних званица. На плану друштвених мрежа, Фејсбука и Твитера, Завод је у 2019. години удвостручио број објава и повећао број пратилаца.

Објаве у медијима, штампа и телевизија:

28. новембар, www.jugpress.com, [Сарадња Врања и Завода за проучавање културног развоја](#)

28. новембар, www.okradio.rs, [Завод за проучавање културног развоја Врању](#)

28. новембар, www.juznevesti.com, [Промоција књига о српској кухињи у петак у Лесковцу](#)

27. новембар, www.dnevnikjuga.rs, [Укуси Златибора и Старе планине у Лесковачком културном центру](#)

27. новембар, www.okradio.rs, [Гастрономска баштина Србије: Укуси Златибора у Врању](#)

26. новембар, www.jugpress.com, [Пред Врањанцима књига Укуси Златибора](#)

26. новембар, www.juznevesti.com, [О културној баштини Златибора на промоцији у Врању](#)

16. новембар, www.beta.rs, [Завод за проучавање културног развоја у пројекту “Упознајте своје суседе у трећем добу”](#)

13. новембар, www.zamedia.rs, [Промоција књиге „Укуси Старе планине“ у Књажевцу](#)

13. новембар, telegraf.rs, [Млади песници: Вече добитника награде „Новица Тадић“ у СКЦ-у](#)

8. новембар, “Дневник” у штампаном издању објављен је текст [„Нацрт закона о позоришту“](#)

7. новембар, www.dnevnik.rs, [Први округли сто о нацрту закона о позоришту](#)

7. новембар, www.tanjug.rs, [Недељковић: Први округли сто о нацрту закона о позоришту](#)

7. новембар, blic.rs, [НАЦРТ ЗАКОНА О ПОЗОРИШТУ Недељковић: Сагледати проблеме српског театра](#)

7. новембар, www.krstarica.com, [Недељковић: Први округли сто о нацрту закона о позоришту](#)

- 2. новембар**, „Политика“ у штампаном издању објављен је текст [„Глобализован укус већине“](#)
- 1. новембар**, www.soinfo.org, [Формирана радна група за културну стратегију](#)
- 1. новембар**, „Вечерње новости“ у штампаном издању објављен је текст о публикацији Завода [„7 књига за седам дана“](#)
- 31.октобар**, www.rtk.co.rs, [„Крагујевчани бирају сталне манифестације из културе“](#)
- 17.октобар**, www.zoomue.rs, [Промоција „Укуси Златибора“](#)
- 11. октобар**, „Политика“ у штампаном издању објављен је текст [„Сликом речју, гитаром, кроз Кубу“](#)
- 11. октобар**, „Вечерње новости“ у штампаном издању објављен је текст [„Три награђене збирке“](#)
- 10. октобар**, www.politika.rs, [„Куба“](#)
- 10. октобар**, „Политика“ у штампаном издању најављено је [„Вече Кубе“ у Заводу](#)
- 9.октобар**, www.021.rs, [„Сомбор први град у Србији са стратегијом развоја културе“](#)
- 8.октобар**, www.soinfo.org, [„Почиње израда локалне, културне стратегије“](#)
- 7.октобар**, www.noviradiosombor.com, [„Сомбор први град у Србији који почиње са израдом Стратегије развоја културе“](#)
- 7.октобар**, www.rts.rs, [„Филозофија медија“](#)
- 9. октобар**, „Дневник“ у штампаном издању објављен је текст [„Да се укључи стручна и шира јавност“](#)
- 6.октобар**, „Политика“ у штампаном издању објављен је текст о публикацији [„Укуси Златибора“](#)
- 18. септембар**, „Вечерње новости“ у штампаном издању најављен је нови број часописа [Култура](#)
- 18. септембар**, www.rts.rs, [„Промоција часописа Култура“](#)
- 14. септембар**, „Политика“ у штампаном издању објављен је додаток [„Уметност у временима кризе и ратова поглед из данашњице“](#)
- 26. јул**, „Политика“ у штампаном издању објављен је текст: [„Кандидати за чланове Националног савета за културу“](#)
- 25. јул**, www.novosti.rs, [Нова имена кандидата за Национални савет за културу пред посланицима](#)
- 24. јул**, www.rts.rs, [Естетика у хуманистичком кључу – говори Никола Танасић](#)
- 17. јул**, www.rts.rs, [Естетика у хуманистичком кључу – говори Ива Драшкић Вићановић](#)
- 10. јул**, www.rts.rs, [Естетика у хуманистичком кључу – говори Саша Радовановић](#)
- 3. јул**, www.rts.rs, [Естетика у хуманистичком кључу – говори Милош Ћипранић](#)
- 26. јун**, www.rts.rs, [Естетика у хуманистичком кључу – говори Владимир Вујошевић](#)

26. јун, www.dnevnikjuga.rs, [Народни музеј Лесковац пример добре праксе на конференцији „Васпитавати културом“](#)
23. јун, www.vesti-online.com, [Живимо у време видео-игара](#)
22. јун, „Политика“ у штампаном издању објављен је текст [„Уметност је бескомпромисно трагање за човеком“](#)
21. јун, www.standard.rs [Ирански писац Хабиб Ахмадзаде: Запад кроји лажи](#)
21. јун, „Политика“ у штампаном издању објављен је текст [„Дневничке анегдоте“](#)
21. јун, „Политика“ у штампаном издању објављен је текст [„Растанак са собом“](#)
21. јун, www.dobrevesti.rs, [Београдски контрапункт – о уметности у временима кризе и ратова](#)
20. јун, „Вечерње новости“ у штампаном издању објављен је текст [„Запад кроји лажи“](#)
20. јун, www.uns.org.rs, [Прича о необичном путу жичких икона у Заводу за проучавање културног развика](#)
20. јун, www.novosti.rs, [Хабиб Ахмадзаде: Запад кроји лажи](#)
19. јун, „Курир“ у штампаном издању објављен је текст [„Уметници треба да дају глас онима који га немају“](#)
19. јун, „Вечерње новости“ у штампаном издању објављен је текст [„Реч јача од оружја“](#)
19. јун, „Политика“ у штампаном издању објављен је текст [„Не чекајте нови рат да бисте постали свесни“](#)
19. јун, „Дневник“ у штампаном издању објављен је текст [„Глас уметника се чује, али је пригушен“](#)
19. јун, www.novosti.rs, [Реч јача од оружја](#)
19. јун, www.kurir.rs, [КУСТУРИЦА И БАЗДУЉ: Уметници у кризним ситуацијама треба да дају глас онима који глас немају! Он се чује, али је пригушен](#)
19. јун, www.srbinfo.info, [КУСТУРИЦА: „Уметност се производи паралелно с ратом“](#)
18. јун, „Вечерње новости“ у штампаном издању објављен интервју – [Г. Садулајев „Волим да долазим у Србију“](#)
18. јун, www.politika.rs, [Приче о рату прожете искуством](#)
18. јун, www.seecult.org, [Уметност у кризним и ратним временима](#)
18. јун, www.rs.sputniknews.com, [Кустурица: Живимо у време видео-игара очекује нас промена](#)
18. јун, b92.net, [Кустурица: „Уметност се производи паралелно с ратом“ – Култура](#)
18. јун, www.krstarica.com, [БГ изјава: Истина о човеку и о времену нема само једну страну](#)
18. јун, www.tanjug.rs, [БГ изјава: Истина о човеку и о времену нема само једну страну](#)
18. јун, www.rtv.rs, [Кустурица: Живимо у време видео-игара очекује нас промена](#)

18. јун, informer.rs, [КУСТУРИЦА: На срећу, књижевност још постоји, АЛИ НА НЕСРЕЋУ СВЕ ВЕЋИ БРОЈ ЉУДИ ПИШЕ, а све мање чита!](#)
18. јун, www.espreso.rs, [ЕМИР КУСТУРИЦА: Све већи број људи пише, а све мање их чита](#)
18. јун, www.dnevnik.rs, [Кустурица: Живимо у време видео-игара очекује нас промена](#)
18. јун, www.krstarica.com, [Кустурица: Живимо у време видео-игара очекује нас промена](#)
18. јун, www.blic.rs, [Кустурица: Живимо у време постуметности, у време видео-игара и такозване научне културе](#)
18. јун, www.novosti.rs – [Г. Садулајев „Волим да долазим у Србију“](#)
6. јун, www.studiob.rs, [Трећи Београдски контрапункт 18. јуна](#)
24. мај, „Политика“, у штаманом издању објављен је текст [„Прецизнији критеријуми за национална признања“](#);
24. мај, „Вечерње новости“ у штаманом издању објављен је текст [„Пензије“ од 2020?](#)
24. мај, www.novosti.rs, [„Пензије“ од 2020?](#)
8. мај, www.srbinfo.info, [Велики округли сто о ћирилици \(Бокан, Батуран, Збиљић, Стефановић, ...\)](#)
27. април, www.infokg.rs, [За 53 програма из области културе удружењима 28 милиона из градске касе](#)
24. април, www.ikragujevac.com, [Потписани уговори са представницима удружења за пројекте у области културе](#)
18. април, www.rtv.rs, др Маша Вукановић, истраживач Завода, [„Значај дигиталног наслеђа за младе“](#)
17. април, www.designed.rs, „Култура у транзицији друштвених вредности“ о заједничкој трибини Завода за пручавање културног развоја и BAZAART-а [„Ка друштву у ком су вредности важне“](#)
13. април, www.seecult.org, „Култура у транзицији друштвених вредности“ о заједничкој трибини Завода за пручавање културног развоја и BAZAART-а [„Ка друштву у ком су вредности важне“](#)
- 5.април, Данас, у штаманом издању објављен је текст [„Трибина Радост Европе – дигитално“](#)
4. април, www.mediasfera.rs, интервју [Ивана Мартић : Енергију коју носите у себи – публика увек осети](#)
- 23.март Политика, у штаманом издању објављен је текст [„Уручена награда „Новица Тадић“](#)
23. март, Дневник, у штаманом издању објављен је текст [„Младим песницима „Новица Тадић“](#)
- 22.март, www.novosti.rs, [Уручено признање „Новица Тадић“](#)

- 22.март, www.seecult.org, [Добитници награде „Новица Гадић“](#)
- 22.март, www.rtv.rs, [Младим песницима уручена награда „Новица Гадић“](#)
14. март, Просветни преглед, у штампаном издању објављен је текст [„Развијање културе читања код ученика у руралним срединама“](#)
28. фебруар, Политика, у штампаном издању објављен је текст [„Моралност и национално признање“](#)
28. фебруар, Вечерње новости, у штампаном издању објављен је текст [„Конкурс крајем године“](#)
27. фебруар, Блиц, у штампаном издању објављен је текст [„Националне пензије“](#)
12. јануар, Дневник, у штампаном издању објављен је текст [„Конкурс Новица Гадић“](#)
10. јануар, Просветни преглед, у штампаном издању објављен је текст [„Како заинтересовати ђаке за музеје и позоришта“](#)

Објаве медија:

Телевизија

23.април, РТС, „Београдска хроника“ изјава др Вука Вукићевића, директора Завода за проучавање културног развитка:

<https://www.youtube.com/watch?v=K9XGS9RXV6k>

18. април, РТС, „Дневник 1“ – др Маша Вукановић, виши стручни сарадник Завода за проучавање културног развитка:

<https://www.youtube.com/watch?v=ULUSu7wjXc8&feature=youtu.be>

7.март, РТС, „Београдска хроника“ – у емисији је гостовао Славко Спасић из Завода за проучавање културног развитка. Тема разговора је анализа посећености наших музеја

<http://www.rts.rs/page/tv/sr/story/20/rts-1/3444551/.html>

5. март, N1, „Дан уживо“ – о предложеним изменама у Закону о култури одржан је округли сто у организацији Министарства културе и Завода за проучавање културног развитка:

<https://www.youtube.com/watch?v=hbvWJqag4Ug&feature=youtu.be>

Радио

19. јун, Радио Београд 2, емисија „Научни скупови „преноси снимке са конференције „Естетика у хуманистичком кључу“ која је, у организацији Естетичког друштва Србије, одржана 16. и 17. маја у Заводу за проучавање културног развитка:

<http://www.rts.rs/page/radio/sr/story/1466/radio-beograd-3/3561571/estetika-u-humanistickom-kljucu-govori-predrag-jaksic.html>

18. јун, Радио Београд 2, емисија „Јутарњи програм“, најава одржавања „Београдског контрапункта“:

http://version2.zaprokul.org.rs/wp-content/uploads/2019/10/18_06_2019_radio_beograd2_jutarnji_program_1_mi1-1.mp3

18. април, Радио Београд 2, емисија „Културни кругови“ посвећена је заједничкој трибини Завода за пручавање културног развитака и BAZAART-а „Ка друштву у ком су вредности важне“:

<http://www.rts.rs/page/radio/sr/story/24/radio-beograd-2/3494787/kulturni-krugovi.html>

1. март, Радио Београд 2, емисија „Спорови у култури“ о признаљима за врхунски допринос култури:

<http://www.rts.rs/page/radio/sr/story/24/radio-beograd-2/3435693/sporovi-u-kulturi-.html>

Р.б.	Пројекти и програми за 2019. годину	Износ
1	е-Култура	969,562.40
2	Културне политике у циљу дугорочног планирања културног развоја Републике Србије	979,408.80
3	Културна партиципација грађана Србије	599,800.00
4	Културна партиципација и културно наслеђе	239,584.33
5	Улога регионалних развојних агенција у развоју културе у Србији	263,834.13
6	Нове сталне поставке музеја у Србији (2019/2020) – други део	156,729.73
7	Међународне активности Завода за проучавање културног развоја	1,657,977.65
8	Часопис Култура	1,749,698.73
9	Презентација истраживања и разговори о очувању и унапређењу нематеријалне културне и гастрономске баштине	497,327.63
10	Национални портал за културу Републике Србије	1,677,411.35
11	Трибине, промоције и изложбе	248,799.40
12	Награда „Новица Тадић“	392,613.44
13	Београдски контрапункт	2,376,626.59
14	Библиотека Завода за проучавање културног развоја	199,767.30
15	УКУПНО	12,009,141.48